ΙΟΥΔΙΟΣ 1960
Έτος Α' Αρ. φύλ. 2
Τιμή Δραχ. 1.50

Υπεύθ. Συντάκτης
Χαράλ. Λυσαρίδης

ΤΟ ΒΗΜΑ

ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Γραφεῖα,
Εὔξεινος Λέσχη
Θεσσαλονίκης
Βενιζέλου 20
Τηλέφ. 77-315

ΜΗΝΙΑΙΑ ΠΟΝΤΙΑΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΥΠΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΠΟΝΤΙΑΚΟΝ ΦΕΣΤΙΒΑΛ

Ἡ ἰδέα ἐγεννήθη δειλὰ πρὸ διετίας. Τὴν συνέλαβεν ἡ «Ἕνωσις Ποντίων Νομοῦ Καβάλας». Ὡς τόπος τελέσεως ἐπροτείνετο τὸ ἀρχαῖον θέατρον Φιλίππων καὶ ἡ διάρκεια ὡρίζετο διήμερος. Καὶ ψιθυριστὰ ἀνεκοινώθη εἰς ἐκπροσώπους τῶν μεγαλυτέρων καὶ ἰσχυροτέρων ποντιακῶν ὀργανώσεων τῆς Θεσσαλονίκης.

Δικαιολογημένη ἡ δειλία καὶ ὁ ψίθυρος τότε.

Ἔπρεπε πρῶτα ἀπ' ὅλα νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ ἔγκρισις, ἡ συμπαράστασις καὶ ἡ συμμετοχὴ ὅλων τῶν Ποντιακῶν Σωματείων τῆς Ἑλλάδος, διὰ μίαν τοιαύτην παμποντιακὴν ἐπίσημον ἐκδήλωσιν. Ἔπρεπε νὰ καθορισθῇ τὸ ἔτος καὶ ἡ ἡμερομηνία τῆς πραγματοποιήσεώς του καὶ πρὸ παντὸς ἔπρεπε νὰ υἱοθετηθῇ ὡς ὁ καταλληλότερος τόπος τὸ ἀρχαῖον θέατρον τῶν Φιλίππων.

Ἡ Εὔξεινος Λέσχη Θεσσαλονίκης ἐδέχθη ἀπὸ τότε ἀνεπιφυλάκτως τὴν ἰδέαν καὶ ἐδήλωσεν πλήρη συμμετοχὴν καὶ συμπαράστασιν.

Θαρρετὰ καὶ ἀποφασιστικὰ ἐπανῆλθεν πρὸ μηνὸς ἐπὶ τοῦ θέματος ἡ Ἕνωσις Ποντίων Καβάλας.

Δι' ἐγκυκλίου της ἐκάλεσεν εἰς προσύσκεψιν ἀντιπροσώπους τῶν Ποντιακῶν Σωματείων Β. Ἑλλάδος καθὼς καὶ Ποντίους πνευματικοὺς παράγοντας. Ἡ προσύσκεψις ἐπραγματοποιήθη τὴν 3ην Ἰουλίου εἰς τὴν Καβάλαν. Ὁμοφώνως ἀπεφασίσθη ἐκεῖ, πλὴν ἐλαχίστων ἐπιφυλάξεων, ὅπως κατὰ τὸ θέρος ἢ φθινόπωρον τοῦ ἑπομένου ἔτους 1961, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς συμπληρώσεως πεντακοσαετίας ἀπὸ τῆς πτώσεως τῆς αὐτοκρατορίας τῶν Κομνηνῶν, ὀργανωθοῦν εἰς τὸ ἀρχαῖον θέατρον τῶν Φιλίππων, διήμεροι ἀναμνηστικαὶ ἑορταὶ ὡς ἕνα ἱερὸν παμποντιακὸν καθῆκον πρὸς τὴν αἴγλην τῆς ἱστορίας τῆς Ἑλληνικῆς Αὐτοκρατορίας τοῦ Πόντου.

Καὶ κατὰ την πραγματοποιηθεῖσαν ἐπίσης σύσκεψιν τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ποντιακῶν ὀργανώσεων ὅλης τῆς Ἑλλάδος, τὴν 10ην Ἰουλίου εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Εὐξείνου Λέσχης Θεσσαλονίκης, μὲ σκοπὸν τὴν σύγκλησιν παμποντιακοῦ συνεδρίου καὶ τὴν δημιουργίαν Παμποντιακῆς Ἑνώσεως τὸν προσεχῆ Σεπτέμβριον, ἐπροτάθη καὶ ἀπεφασίσθη ὅπως ὡς ἕνα θέμα τοῦ συνεδρίου τούτου τεθῇ καὶ ἡ ὀργάνωσις παμποντιακῶν ἀναμνηστικῶν ἐκδηλώσεων εἰς τὸ ἀρχαῖον θέατρον τῶν Φιλίππων κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος 1961.

Τὸ ζήτημα δηλαδὴ ἔχει ὡριμάσει πλήρως εἰς τὴν συνείδησιν ὅλων τῶν Ποντίων.

Ἀλλὰ ἂν ἡ ἀξιέπαινος πρωτοβουλία τῶν Ποντίων Καβάλας συνεκίνησε βαθύτατα ὅλους τοὺς Ποντίους, καὶ ἂν καθῆκον τῶν Ποντίων εἶναι νὰ ἀποτίσουν φόρον τιμῆς εἰς τὰς ἱερὰς σκιὰς τοῦ παρελθόντος τοῦ ἀλησμονήτου Πόντου, ἐν τούτοις προβάλλει ἕνα ἄλλο ἐπιτακτικὸν πανελλήνιον καθῆκον.

Ἡ ὀργάνωσις καὶ ἡ τέλεσις κατ' ἔτος εἰς τὸ ἀρχαῖον θέατρον τῶν Φιλίππων ΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΦΕΣΤΙΒΑΛ, τριημέρου τουλάχιστον διαρκείας

Ἐκεῖ θὰ παρουσιάζεται ὅ,τι ἐκλεκτὸν ὑλικὸν ἔχει τὸ ποντιακὸν πνεῦμα. Ἐκεῖ θὰ ζωντανεύουν οἱ ὑπέροχοι ἑλληνικοὶ ποντιακοὶ θρῦλοι καὶ αἱ λαμπραὶ ἑλληνικαὶ ποντιακαὶ παραδόσεις. Ἐκεῖ θὰ ξεδιπλώνωνται πολλαὶ ἡρωϊκαὶ σελίδες τῆς ἑλληνικῆς Ἱστορίας, σχετικαὶ μὲ τὴν ἀκραίαν ἐκείνην ἑλληνικὴν γῆν. Ἐκεῖ θὰ ἀναβαπτίζωνται κατ' ἔτος οἱ Πόντιοι εἰς τὰ ἱερὰ νάματα τῶν ἡρωϊκῶν πράξεων καὶ κατορθωμάτων τῶν προγόνων των, τῶν Ἀκριτῶν τοῦ Πόντου.

Ἐκεῖ τέλος οἱ Πανέλληνες θὰ ἔχουν κατ' ἔτος τὴν εὐκαιρίαν νὰ διαπιστώνουν πόσον στενῶς εἶναι συνδεδεμένη ἡ νεωτέρα ἑλληνική ἱστορία μὲ τὴν βυζαντινοποντιακὴν τοιαύτην

Ὄντως μεγάλη θὰ εἶναι ἡ ἐθνικὴ προσφορὰ ἑνὸς τοιούτου Ποντιακοῦ Φεστιβάλ.

Ἄλλως τε, ὅπως ἐθεσπίσθη νὰ τιμᾶται κατ' ἔτος τὸ ἀρχαῖον ἑλληνικὸν πνεῦμα μὲ το Φεστιβὰλ τῆς Ἐπιδαύρου εἰς τὴν Νότιον Ἑλλάδα, ἐπιβεβλημένον εἶναι νὰ τιμᾶται καὶ τὸ ἑλληνικὸν βυζαντινοποντιακὸν πνεῦμα μὲ τὴν χιλιετῆ διάρκειάν του, μὲ ἕνα ἀνάλογον Φεστιβὰλ εἰς τὴν Β. Ἑλλάδα, ὡς τὸ προτεινόμενον Φεστιβὰλ τῶν Φιλίππων.

Δὲν ἀποκρύπτομεν καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι θὰ δημιουργηθῇ οὕτω καὶ μιὰ ἀξιόλογος τουριστικὴ κίνησις, τῆς ὁποίας τόσην ἀνάγκην ἔχει ἡ ὡραιοτάτη πόλις τῆς Καβάλας.

Διὰ τὴν ἐπιτυχίαν ὅμως ἑνὸς τόσον σοβαροῦ σκοποῦ, χρειάζονται πολλά.

Χρειάζεται πρωτίστως ἡ ὁλόθερμος συμμετοχή, ἡ συμπαράστασις καὶ ἡ συμβολὴ ὅλων μας τῶν Ποντίων καὶ ἰδίως τοῦ πνευματικοῦ καὶ καλλιτεχνικοῦ μας κόσμου.

Χρειάζεται ἡ συνδρομὴ ὅλων τῶν ἀνωτάτων πνευματικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν Ἱδρυμάτων τῆς Χώρας καθὼς καὶ τοῦ Ε.Ι.Ρ.

Χρειάζεται πρὸ παντὸς ἡ πολύπλευρος κρατικὴ συμπαράστασις καὶ ἡ γενναία ὑλικὴ ἐνίσχυσις ὑπὸ τοῦ Ε.Ο.Τ.

Ἀπαραίτητος εἶναι καὶ ἡ ἀρτία ὀργάνωσις καὶ ἡ συγκρότησις ἀρίστου προγράμματος. Χρόνος εὐτυχῶς εἶναι ἐπαρκής. Ἐμεῖς ὁλοψύχως θὰ βοηθήσωμεν.

Ἂν μάλιστα τεθῇ καὶ ὑπὸ Ὑψηλὴν Προστασίαν, τότε ἡ ἐπιτυχία τοῦ Ποντιακοῦ Φεστιβὰλ τῶν Φιλίππων πρέπει νὰ εἶναι ἀπόλυτος.

ΧΑΡΑΛ. ΛΥΣΑΡΙΔΗΣ

ΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΛΛΗΝΟΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Τοῦ κ. Γεωργ. Καζαντζίδου — Ὑφηγητοῦ Πανεπιστημίου Θεσ)νίκης

Ὁ Πόντος ὑπῆρξε μία ἀστείρευτος μήτηρ Ἱεραρχῶν καὶ Θρησκευτικῶν Ἡγητόρων τοῦ ὑποδούλου Ἑλληνισμοῦ. Ἀλλ' ὁ Ἑλληνικὸς Ποντιακὸς πολιτισμὸς δὲν ὑπῆρξε πολιτισμὸς κυρίως γραμμάτων. Ὁ Ἑλληνικὸς Ποντιακὸς πολιτισμὸς ὑπῆρξε πρωτίστως πολιτισμὸς ψυχῆς: Πολιτισμὸς ἀγωγῆς, ἤθους, παραδόσεων καὶ συνειδητῆς κοινωνικῆς πειθαρχίας εἰς βαθμὸν ἀξιοθαύμαστον. Πολιτισμὸς καθαρότητος αἰσθημάτων καὶ ἡμερότητος ἠθῶν, πολιτισμὸς καθαριότητος καὶ νοικοκυριοῦ, πολιτισμὸς ἀλτρουϊσμοῦ καὶ φιλοξενίας.

Ἠγάπων οἱ Πόντιοι καὶ ἐβοήθουν κατὰ δύναμιν τοὺς ξένους χωρὶς νὰ εἶναι ξενομανεῖς, ἔζων δὲ καθ' ἑαυτοὺς μὲ τὰς ἰδικάς των παραδόσεις χωρὶς νὰ εἶναι μισαλλόδοξοι. Καὶ τὰ μὲν φυσικά των ἐπὶ τῆς ζωῆς δικαιώματα οὔτε δι' ἀλαζονείαν ἀπεμπόλουν οὔτε διὰ κενοδοξίαν παρεγνώριζον, οὐδαμῶς τὰ οὐσιώδη καὶ φυσικὰ κίνητρα θυσιάζοντες εἰς ἐπουσιώδεις καὶ τεχνητὰς ἀνάγκας, ἐρχόμενοι δὲ εἰς καλὴν ὥραν εἰς γάμου κοινωνίαν, καθίσταντο ἔκτοτε οἰκοδόμοι τῆς οἰκογενείας καὶ Πατριάρχαι.

Ἀφανὴς ἀλλ' ἀνυπέρβλητος ἥρως τῆς οἰκογενείας ἦτο ἡ Ποντία: Σέμνωμα τοῦ πατρικοῦ οἴκου, ἀγλάϊσμα τοῦ συζύγου, στολίδι καὶ ὑπερηφάνεια τῶν τέκνων της. Θυγάτηρ, σύζυγος καὶ μήτηρ ἀκριτῶν, πρωταγωνίστρια καὶ ἡ ἰδία, κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Βυζαντίου. Θυγάτηρ, σύζυγος καὶ μήτηρ διωκομένων, διωκομένη καὶ ἡ ἰδία, κατὰ τὴν μακραίωνα δουλείαν τοῦ Ἔθνους, εἶχε νὰ μεριμνᾷ διὰ πολλὰ, νὰ ἐγκαρτερῇ εἰς πολλά, νὰ βοηθῇ παντοῦ, νὰ ἀναπληρώνῃ παντοῦ. Σιωπηλὴ καὶ ἀγόγγυστος κατὰ τὰς δοκιμασίας, σοβαρὰ κατὰ τὰς ἀσχολίας, ἁπλῆ καὶ ἀπέριττος εἰς τὰς ἐκδηλώσεις, ἀνωτέρα εἰς τὰς ἐπιδιώξεις, ἀπαράμιλλος εἰς τὴν αὐτοθυσίαν, ἤσκει τὴν ἀρετὴν ἄνευ σεμνοτυφίας καὶ ἐλάμπρυνε τὸν οἶκον αὐτῆς ἄνευ ἐπιδείξεων. Ὑποδειγματικὴ σύνθεσις ἀρχαίας Ἑλληνίδος τὸ πνεῦμα καὶ γνησίας Χριστιανῆς τὴν καρδίαν, κιβωτὸς κρυφοῦ ἐθνικοῦ πυρὸς καὶ ἀγάπης, ἀνέθρεψε γενεὰς γενεῶν παλληκαριῶν καὶ κοριτσιῶν καὶ ἐστάθη ἐπὶ αἰῶνας ἡ μυστικὴ δύναμις τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ πληρώματος καὶ ἀξερρίζωτος κορμὸς τοῦ Ἔθνους. Διὰ τὴν μεγαλωσύνην τοῦ Ποντιακοῦ Ἑλληνισμοῦ περισσότερα προσέφερεν ἡ Ποντία μὲ τὴν ψυχήν της παρὰ ὁ Πόντιος μὲ τὴν κρίσιν του· καὶ πρέπει ἄλλοι, ἁρμοδιώτεροι ἐμοῦ νὰ γράψουν τὸ βιβλίον αὐτῆς τῆς ἡρωΐδος.

Μέ σκοπιὰν τὰς σημερινὰς συνθήκας ἡ ἔκτασις τῆς μεγαλωσύνης τοῦ Ποντιακοῦ Ἑλληνισμοῦ εἶναι ἀδύνατον νὰ συλληφθῇ ἐπαρκῶς. Πρὸς τούτοις εἶναι ἀνάγκη νὰ τοποθετηθῇ μέσα εἰς τὰς συνθήκας διωγμῶν, δεκατισμῶν, πιέσεων, ἀφαιμάξεων, δουλείας πρὸς τὰς ὁποίας εἶχε νὰ ἀντεπεξέλθῃ. Ἡ δουλεία αὐτὴ ἀρχίζει ὀλίγον μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Κων)πόλεως διὰ νὰ συνεχισθῇ ἐπὶ πέντε αἰῶνας. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν αἰώνων αὐτῶν οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἔπαυσεν ὁ βάρβαρος δυνάστης νὰ ἀπεργάζεται τὴν διαφοροποίησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Πόντου διὰ τῆς σταυροφορίας τῆς νέας θρησκείας τοῦ Ἰσλάμ. Ὁ προφήτης του τῷ εἶχε δώσει πρακτικῶς ἀπεριόριστα δικαιώματα ἐπὶ τῆς ζωῆς, τιμῆς καὶ περιουσίας τῶν ἀπίστων, ὅπως ἐκαλοῦντο οἱ μὴ Μουσουλμάνοι. Καὶ τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ἀπτότατον: Τὰ καθαρῶς μογγολικὰ χαρακτηριστικὰ τῶν πρώτων τουρκομάνων σπανίως μόνον συναντῶνται μεταξὺ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς σημερινῆς Τουρκίας καὶ εἰς ἀπίθανα μόνον μέρη πλεονάζουν. Εἰς πλεῖστα δὲ μέρη ἐλλείπουσι παντάπασι. Τοῦτο συμβαίνει ἰδίᾳ διὰ τὸ μέγιστον μέρος τοῦ σημερινοῦ πληθυσμοῦ τοῦ Πόντου, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀμιγῶς Ἑλληνοποντιακῆς καταγωγῆς. Ἀρκεῖ δὲ νὰ περιοδεύσῃ τις τὸν Πόντον διὰ νὰ τὸ διαπιστώσῃ ἰδίοις ὄμμασι — καὶ δὲν χρειάζεται νὰ ἔχῃ πρὸς τούτοις εἰδικότητα ἀνθρωπολόγου ἢ φυσιογνωμιστοῦ· Τὸ φανόμενον τοῦτο κραυγάζει ἀφ' ἑαυτοῦ ὡς ἀδιάψευστος μάρτυς τῶν πιέσεων, τῆς βίας, τῶν διωγμῶν καὶ τῶν ἐξανδραποδισμῶν, τῶν ὁποίων κατώρθωσε νὰ ἐπιζήσῃ ὁ Ἑλληνοχριστιανικὸς ἐν Πόντῳ Πολιτισμός.

Οἴκοθεν νοεῖται ὅτι ὅσον ἐπροχώρει τις ἀπὸ τὰ παράλια εἰς τὰ ἐνδότερα ἢ ἀπὸ τὰ πολυάνθρωπα εἰς τὰ ὀλιγοάνθρωπα οἱ διωγμοὶ ἐγίνοντο περισσότερον ἀπροσχημάτιστοι. Ὁ πρῶτος τυχὼν ἀλήτης ἠδύνατο μὲ τὴν ἄδειαν τοῦ Κορανίου νὰ ἐνσκήψῃ δι' ἁρπαγάς, φόνους, λεηλασίαν καὶ ἀτιμίας. Ἀλλὰ τὸ τοπίον ηὐνόει τὴν φυγὴν ἀπὸ τὰς διώξεις καὶ τὰς προγραφὰς τοῦ δυνάστου. Εἰς φυσικῶς ἀποκρυπτόμενα μικρὰ λεκανοπέδια καὶ χαράδρας ζωντανὰ στοιχεῖα διεφύλαξαν ὑπὸ τὴν χόβολιν τὸ θάλπος τῆς προγονικῆς κληρονομίας. Ἐκεῖ ἡ γλῶσσα καὶ ὁ πολιτισμὸς οἱονεὶ ἐσταμάτησαν εἰς ὃ σημεῖον ἀνελίξεως ἐκληρονομήθησαν, διὰ νὰ μεταβληθῶσιν εἰς ζωντανὰ μνημεῖα τοῦ ἀπωτέρου παρελθόντος:

Ὁ Ὁμηρικὸς «λάας» (κροκάλη, μεγάλη στρογγυλόπετρα τῶν ποταμῶν) διετηρήθη ὡς «λαλάτς», (τὸ λαλάτς), τὸ Ὁμηρικὸν «αἶψα» (γρήγορα) διετηρήθη εἰς κάποιο χωριὸ τῆς πατρίδος μου ὡς «ἀψά» (ἀψὰ ἔλα, γρήγορα ἔλα), τὸ δυνητικὸν ἢ εὐκτικὸν «ἤντις ἂν θέλοι» συντάγη εἰς «ἤντσαν θέλ'» ἴσως ἐπίσης νὰ εἶναι τὸ ὑποθετικὸν ἢ δυνητικὸν «ἤν θέλης» ἐκεῖνο, ἀπὸ τὸ ὁποῖον προέκυψε τὸ ἐρωτηματικόν» «ντὸ θέλτς» — παράβαλε τὸ τῶν Κρητῶν «ἤντα θέλης» — τὸ ἐπίρρημα «λάχα» ἐκ τοῦ ρήματος λαγχάνω συνετάμη εἰς λάsh (εἴθε νὰ λάχῃ, λάsh γλυνών' Παναγίαμ') τὸ ρῆμα «ἀναγκάζω» ἔγινε «νεγκάζω» (κουράζω) νεγκάσκουμαι (κουράζομαι) τὸ Ὁμηρικὸν «λιλαίω (καὶ μέσον λιλαίομαι, παρ)μενος λελίημαι) ἔγινε «λελεύω», λελεύω σε (πολὺ σὲ ἐπιθυμῶ, ἢ νὰ σὲ χαρῶ), τὸ «χαλεπαίνω» ἔμεινε χαλλαιπαίνω καὶ ὁ χαλεπὸς, χαλεπός. Ὁ χορός, ὁ ὑπὸ τῶν Τούρκων ὀνομασθεὶς «τίκ» (ὀρθὸς, ἴσιος), «τίκ τὸ διπλὸν», μὲ τὴν ἐναλλαγὴν τῶν ποδῶν εἰς ἐλαστικὴν κάμψιν καὶ τάσιν τῶν γονάτων καὶ τὴν ἐλαστικὴν ζύγισιν τοῦ βάρους τοῦ σώματος εἰς τὰς κλειδώσεις ταρσοῦ μεταταρσίου καὶ δακτύλων, ἔμεινεν ὅτι κατ' ἐμὴν τοὐλάχιστον ἀντίληψιν — καὶ ἐμπειρίαν— ἦτο καὶ ἀπ' ἀρχῆς: Ὁμαδικὴ ρυθμικὴ γυμναστικὴ τῇ ὑποκρούσει μουσικοῦ ὀργάνου. Φαίνεται δηλαδὴ ὅτι οἱ Πόντιοι Ἕλληνες ἤδη ἀπὸ χιλ)ρίδων ἀσκοῦν καὶ χαίρονται τὴν ρυθμικὴν γυμναστικήν, τῆς ὁποίας τὰ πλεονεκτήματα ἐπὶ τῆς λεγομένης κλασσικῆς Σουηδικῆς γυμναστικῆς τῶν ἀποτόμων κινήσεων μόλις λίαν προσφάτως διεπιστώθησαν ἀπὸ τὰ πλέον προηγμένα σύγχρονα ἔθνη. Καὶ δὲν εἶναι ποσῶς ἐκπληκτικὸν τὸ τοιοῦτον, ἀφοῦ ἡ μουσικὴ καὶ ὁ χορὸς ἦσαν πρωτεύοντα μαθήματα εἰς τὰ σχολεῖα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, οἱ ὁποῖοι διὰ τῶν μαθημάτων τούτων κάτι βασικῶς διάφορον ἐπεδίωκον ἀπὸ τὸ πασσατέμπο τῶν ἀμανέδων εἰς τὰς ραδιοφωνικὰς ἐκπομπάς, ἢ τὴν ἀποχαύνωσιν τῶν καρσιλαμάδων καὶ τῆς ρούμπας. Οἱ Ποντιακοὶ χοροί, χοροὶ παλληκαρίσιοι, χορεύονται ὁμαδικῶς διὰ τὴν χαρὰν τῆς ἐκτελέσεως καὶ διὰ τὴν ἀγαλλίασιν τοῦ αἰσθήματος τῆς ἐσωτε

(Συνέχεια εἰς τὴν 4ην σελίδα)

ΕΚΛΙΠΟΤΣΑ ΠΟΝΤΙΑΚΗ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ

Συμπληρουται ἔτος ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ μεγίλου Ποντίου ἡγέτου τοῦ ἀειμνήστου Λεων. Ἰασονίδου εἰς μνήμην τοῦ ὁποίου τελοῦνται μνημόσυνα εἰς ὅλα τὰ Ποντιακὰ Κέντρα.

ΠΑΤΡΙΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ
ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΙΠΤΥΧΟ

Τοῦ κ. Ἐπ. Σωτηριάδου

Ὅλοι οἱ ἐργάτες τοῦ πνεύματος ποὺ ἀσχολήθηκαν μὲ τὸν ἄνθρωπο καὶ τὴν ζωή του, ἀφοῦ τὸν ἀνεζήτησαν καὶ τὸν βρῆκαν μέχρι στὰ πλέον ἀπίθανα βάθη τοῦ παρελθόντος, ἔκαμαν συστηματικὲς μελέτες καὶ ἀξιολόγηση τῶν φυσικῶν ἰδιοτήτων του, ἰδιαίτερα ἐκείνων ποὺ τοῦ ἔδωκαν τὴν προνομιακὴ θέση καὶ τὴν κυριαρχία ἐπάνω στὴ γῆ. Δύο κυρίως χαρακτηριστικὰ τοῦ ἀνθρώπου ἐπεσήμαναν οἱ ἐπιστήμονες ὅλων τῶν ἐπογῶν, τὴν κοινωνικότητα καὶ τὴν θρησκευτικότητα, οἱ ὁποῖες μέσα στὴν ἀτέρμονα διαδρομὴ τῶν αἰώνων ὡδήγησαν, ἡ μὲν πρώτη στὴν σύνταξη Πολιτείας, ἡ δὲ δεύτερη στὴ θεία λατρεία μὲ τὶς διάφορες μορφὲς καὶ τὴν οὐσία τῶν θρησκειῶν.

Δὲν ἔχει ἰδιαίτερη σημασία τὸ ἂν ἡ ἀνθρώπινη σκέψη ἄρχισεν ἀπὸ τὴν πρώτη ἢ ἀπὸ τὴν δεύτερη, οὔτε ἂν οἱ δύο αὐτὲς ἀκαταμάχητες ροπὲς ἀπησχόλησαν ταὐτόχρονα τὸν πρωτόγονον ἄνθρωπον. Σημαντικὸν εἶναι ὅτι οἱ δύο αὐτὲς προδιαθέσεις εἶχαν ἐξ ἀρχῆς ἀπόλυτη, φυσικὴ θὰ ἐλέγαμεν ἐπιβολὴ εἰς τὸν ἄνθρωπον, οἱ δὲ κάθε λογῆς πράξεις τῶν ἀτόμων κατ' ἀνάγκην γίνονταν μέσα στὰ πλαίσια τὰ ὁποῖα ἐδημιουργοῦσαν κατὰ καιροὺς οἱ δυνάμεις αὐτές, ποὺ στὴν ἐξέλιξή τους πῆραν τὴν μορφὴν τοῦ Κράτους καὶ τῆς Θρησκείας

Ἡ Ἱστορία τῶν διαφόρων θρησκευομένων Κοινωνιῶν—Κρατῶν παρουσιάζει τὶς δυὸ δυνάμεις ἄλλοτε μὲν νὰ συνεργάζωνται σὰν ὁμότιμες γιὰ τὴν ἀνθρώπινη εὐδαιμονία, συχνάκις ὅμως νὰ διεξάγουν σκληροὺς ἀγῶνες ἐπικρατήσεως μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἐπιβολὴν πότε τῆς μιᾶς καὶ πότε τῆς ἄλλης Οἱ ἀγῶνες αὐτοὶ ἦσαν κατα στροφικοὶ πολλὲς φορές, ἰδιαίτερα ἀνάμεσα σὲ λαοὺς κατωτέρου πνευματικοῦ καὶ ἠθικοῦ ἐπιπέδου. Ἡ σκληρότης τῶν Μοναρχῶν τῆς Ἀνατολῆς σὰν αἰτία ἢ σὰν ἀποτέλεσμα τῆς δουλικότητος τῶν λαῶν των, ὠφείλετο, κυρίως στὴν ἔλλειψη κάθε μορφώσεως τῶν πολλῶν καὶ στὴν λιποψυχία τοῦ ἱερατείου. Ἡ κατάστασις αὐτὴ ὡδηγοῦσε στὴν ἐξαφάνιση κάθε ἠθικῆς ἀξίας, μὲ συνέπεια τὴν παρακμὴ καὶ τὸν ἀφανισμὸ τῶν λαῶν, ἐκτὸς ἀπὸ ἐκείνους ποὺ εἶχαν τὴν τύχη νὰ ἀναδείξουν στὶς κρίσιμες ὧρες νομοθέτες καὶ πολιτικοὺς ἀρχηγούς, ἢ ἐνθουσιώδεις τῆς θρησκείας ἱεροφάντες, οἱ ὁποῖοι κατώρθωναν νὰ ἐπαναφέρουν τὴν ἰσορροπίαν τῶν δυνάμεων μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἠθικὴ καὶ ὑλικὴ ἀνόρθωση τοῦ Ἔθνους των.

Τὸ ἡμέτερον Ἔθνος δύναται νὰ εἶναι ὑπερήφανον ὅτι ἐγνώρισεν τοὺς ὀλιγώτερους κλυδω-

(Συνέχεια εἰς τὴν 2α σελίδα)

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΣΧΟΛΙΑ

Η ΣΤΕΓΗ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ

Τοῦ κ. Ἰωάν. Συμεωνίδου

Μὲ μεγάλην χαρὰν ἀλλὰ καὶ ἱκανοποίησιν διάβασα στὸ Βῆμα τῆς Εὐξ. Λέσχης, εἰς τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Σύντομος ἀπολογισμός» δημοσίευμα, τὴν Ἱστορίαν καὶ τὰ ἐπιτεύγματα τῆς Εὐξείνου Λέσχης ἀπὸ τῆς ἱδρύσεώς της μέχρι σήμερα.

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι, ἕνας ἀμερόληπτος κριτὴς δὲν θὰ ἔχῃ νὰ προσθέσῃ τίποτε, παρὰ μόνον ἕνα εὖγε εἰς τὴν Εὔξεινον Λέσχην καὶ εἰς τοὺς Ποντίους τῆς Θεσσαλονίκης, οἱ ὁποῖοι συνέβαλον ὥστε τὸ λαμπρὸν τοῦτο Σωματεῖον νὰ παρουσιάσῃ τὸ σην δημιουργικὴν ἐργασίαν, γεγονὸς τὸ ὁποῖον τοὺς τοποθετεῖ μέσα εἰς τὴν κοινωνίαν, εἰς θέσιν ἀνταξίαν τῆς καταγωγῆς καὶ τῶν ἱστορικῶν των παραδό-

(Συνέχεια εἰς τὴν 4ην σελίδα)

ΤΟ "ΒΗΜΑ„
ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΠΟΝΤΙΑΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

1) Ἐσωτερικοῦ
Ἐτησία δρχ. 30
Ἑξάμηνος » 15
Δήμων, Κοινοτήτων· Ὀργανισμῶν, Σωματείων κτλ.
Ἐτησία » 100
Ἑξάμηνος » 50

2) Ἐξωτερικοῦ
Ἐτησία δολ. 2
Ἑξάμηνος » 1

Ὑπεύθυνος Συντάξεως
Χαράλαμπος Λυσαρίδης
Πλατεῖα Διοικητηρίου 3

Ὑπεύθυνος Τυπογραφείου
Ἀγησίλαος Σούλας
Ἀλεξανδρείας 58

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ

ΙΩΑΝ. Ε. ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ

Τὸ μεσημέρι τῆς 15ης Ἰουλίου 1960, ἐντελῶς ξαφνικὰ καὶ χωρὶς τίποτε νὰ εἶχε προμηνύσει τὸ σκληρὸν χτύπημα τοῦ χάρου, πέρασε τὰ σύνορα τῆς ματαιότητας καὶ μπῆκε στὸν χῶρο τῆς αἰωνιότητας ὁ ἀλησμόνητός μας Ἰωάννης Ἐλευθερίου Λαζαρίδης. Ὁ Ἰωάννης Λαζαρίδης γεννήθηκε στὸ ἀξέχαστο Ἑλληνοποντιακὸ μετερίζι τοῦ ἀπόμακρου «κεδρώου» Ταύρου, στὸ Μεταλλεῖον Ταύρου, τὸ ἔτος 1897. Ἔτσι ἔφυγε ἀπ' ἀνάμεσά μας γαλήνιος μὲν καὶ γελαστὸς γιατὶ ἡ ἀσκίαστη ζωὴ του τὸν ἐφώδιασε μ' ὅλες τὶς ἐγγυήσεις ὅτι ἐκεῖ στοὺς ἀγνωστους κόσμους τῆς μακαριότητας καὶ στοὺς δροσόλουστους λειμῶνες τῶν Ἠλυσίων Πεδίων τίποτε δὲν μπορεῖ νὰ διακόψη τοὺς βαθεῖς στοχασμοὺς καὶ τὶς εὐγενεῖς ὀνειροπολήσεις του, ἀλλὰ καὶ περίλυπος γιατὶ τὸ νῆμα τῆς ζωῆς του μόλις μπόρεσε ν' ἀνθέξη στὸ τέντωμα τῶν 63 χρόνων του.

Ὁ Σύλλογος τῶν Ποντίων ἐκ Μεταλλείου Ταύρου, ἡ ἐδῶ παροικία μας, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος συμπατριῶταί του, ἐθρήνησαν μὲ πάθος τὸν λόγιον συμπατριώτην τους, τὸν τίμιον ἄνθρωπον, τὸν καλὸν Χριστιανόν, τὸν ἀγνὸν Ἕλληνα, τὸν ἀνιδιοτελῆ ἀγωνιστήν, τὸν πλέον ἐκφραστικὸν τύπον τοῦ Ποντίου, τὸν ἀσύγκριτον οἰκογενειάρχην. Στὰ νεανικά του χρόνια σὰν δάσκαλος ἐπιδόθηκε μὲ πάθος στὴν μόρφωση τῶν νεαρῶν τότε βλαστῶν τῆς χαμένης μας Πατρίδος, ὥστε ἡ ἀνάμνηση τοῦ διάβα του ἀπὸ τὰ καλλιμάρμαρα ἐκεῖ ἐκπαιδευτήριά μας ν' ἀφήση, στὶς γενεὲς ποὺ γαλουχήθηκαν ἀπὸ τὰ Ἑλληνοχριστιανικὰ κηρύγματα αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀειμνήστου ρέκτου Διευθυντοῦ καὶ συγγενοῦς του Δημητρίου Φελέκη, ἔντονα καὶ βαθειὰ ἴχνη.

Ἐδῶ στὴν Ἐλεύθερη Πατρίδα, προσέβλεψε σὲ εὐρύτερους ὁρίζοντες.

Γόνιμος ἐξ ἐνστίκτου σὲ τεχνικὲς ἐπιδόσεις, ἐπὶ μίαν ὁλόκληρον 35ετίαν ὑπῆρξεν ἡ ζῶσα ψυχὴ τῶν ἐν Μακεδονίᾳ μεγάλων τεχνικῶν ἔργων εἰς τρόπον ὥστε σχεδὸν σ' ὅλα νὰ παρίσταται ἀνάγλυφος ἡ σφραγῖδα τῆς προσωπικότητός του.

Ἐκ παραλλήλου ὑπῆρξεν ὁ μόνος μέχρι τῶρα Μεταλλειώτης ποὺ ἀσχολήθηκε μὲ τὰ ἱστορικὰ καὶ λαογραφικὰ δεδομένα τῆς Πατρίδος μας, δημοσιεύσας πλεῖστα ἄρθρα στὴν Ποντιακὴ Ἑστία καὶ ἄλλα περιοδικά. Σ' ἐμᾶς τοὺς συμπατριῶτές του ἐκληροδότησε τὸ πιὸ ἀκριβὸ καὶ εὐγενικὸ δημιούργημα τοῦ πνεύματός του, τὰ χειρόγραφα τῆς συγγραφῆς του περὶ τῆς ἐν γένει ἱστορικῆς σταδιοδρομίας τῆς χαμένης μας Πατρίδος, τοῦ Μεταλλείου Ταύρου, τὴν ὁλοκλήρωσιν τῆς ὁποίας διέκοψε τόσον ἀπρόσμενα ὁ ἀνελέητος θάνατος.

Ἂς εἶναι αἰωνία Του ἡ Μνήμη, ἡ δὲ «ἐθ' ὕψους» παρηγοριὰ ἂς σβήση τὸν πόνο τῶν ἀπαρηγορήτων δικῶν του μὲ τὸ πικρὸ βάλσαμο τῆς λησμονιᾶς.

ΓΕΩΡΓ. ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ

Ἡ ἐφημερίς μας συμμερίζεται πλήρως τὰ αἰσθήματα τῶν συμπατριωτῶν μας τοῦ Μεταλλείου Ταύρου καὶ ἐκφράζει τὰ συλλυπητήριά της πρὸς οἰκείους τοῦ θανόντος.

Η "ΣΤΕΓΗ ΣΠΟΥΔΑΣΤΟΥ„ ΤΟ ΟΝΕΙΡΟ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΠΟΝΤΙΩΝ ΠΟΥ ΕΓΙΝΕ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Τοῦ κ. Γρ. Σαββινοπούλου

Μὲ τὴν λῆξιν τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους κλείνει τὰς πύλας της καὶ ἡ Στέγη τοῦ Ἀπόρου Φοιτητοῦ τῆς Εὐξείνου Λέσχης Θεσσαλονίκης.

Τὸ Ἐθνικοκοινωνικὸν τοῦτο Σωματεῖο ποὺ λέγεται «ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ» καὶ τοῦ ὁποίου ἡ ἀκτινοβολία ἀρχίζει πρὶν ἀπὸ τριάντα χρόνια· ἐξακολουθεῖ νὰ φωτίζη καὶ νὰ θερμαίνη. Καὶ ἐν τῇ προσπαθείᾳ του νὰ προσφέρη καὶ πάλιν τὶς ὑπηρεσίες του στὸ κοινό· ἐπραγματοποίησε λίαν ἱκανοποιητικῶς ἕναν ἀπὸ τοὺς ἐπιδιωκομένους καὶ πιὸ σοβαροὺς σκοπούς του.

Κεντρισμένοι οἱ Εὐξεινολεσχῖται ἀπὸ τὸ ὅραμα τῆς ἱδρύσεως ΣΤΕΓΗΣ γιὰ τὴν συγκέντρωση καὶ περίθαλψη τῶν ἀπόρων Φοιτητῶν τῶν προερχομένων ἀπὸ τὶς Ἐπαρχίες καὶ ἀψηφοῦντες κόπους καὶ δυσκολίες ἱδρυσαν πρὶν ἀπὸ τρία ἔτη τὴν Στέγη τοῦ Ἀπόρου Φοιτητοῦ. Κοντά τους στὴν ἀρχὴ πολλοὶ συμπατριῶτες μας τῆς Θεσσαλονίκης καὶ ἔπειτα τῶν Ἐπαρχιῶν τοὺς ἐβοήθησαν καὶ τὸ ὄνειρο ἔγινε πραγματικότης.

Ἀξίζει κάθε ἔπαινος σὲ κείνους ποὺ συνέλαβαν τὴν θαυμασίαν αὐτὴν ἰδέαν τῆς ἱδρύσεως τῆς Στέγης καὶ τιμὴ στοὺς συνεχιστὲς τῶν ὡραίων καὶ ἱερῶν Ποντιακῶν αὐτῶν παραδόσεων τῆς ἀλληλεγγύης.

Θὰ μὲ ἐπιτρέψητε νὰ μεταφέρω ἐδῶ αὐτούσια τὰ λόγια ποὺ ἔγραψεν ὁ ἔξοχος δικηγόρος τῆς πόλεώς μας καὶ ἐπίτιμος Πρόεδρος τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου Θεσσαλονίκης κ. Λ. Χ΄΄΄Ἀποστόλου κατὰ τὰ ἐγκαίνια τῆς Στέγης.

Νὰ τί ἔγραφε:

«Ὁ Ἡρόδοτος ἀναφέρει: — Τὸ τῶν Θρακῶν γένος ὡς πολυανθρωπότατον». Μὲ μίαν ἀνάλογον παραλλαγὴν θὰ ἠδύνατό τις νὰ εἴπη ὅτι — τὸ τῶν Ποντίων γένος δημιουργηκώτατον.

Πρόκειται, συνεχίζει· περὶ φαινομένου καταπληκτικοῦ τὸ ὁποῖον κινεῖ τὸν θαυμασμὸν σύμπαντος τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἡ ἔντονος μαχητικότης καὶ ἡ ἀνεξάντλητος ἐπιμονὴ καὶ δραστηριότης τῶν ἐκ Ποντου Ἑλλήνων ἔτι δὲ ἡ πείσμων ἀντιμετώπισις τῶν δυσχερειῶν καὶ τῶν ἀγώνων δίδει εἰς τούτους τὸν προσήκοντα χαρακτηρισμὸν τῆς σιδηρᾶς φυλῆς. Δωρικὸν τὸ γνώρισμα τῶν Ποντίων ποὺ συμπληρώνει καὶ ποικίλλει τὰς ἐτεροειδεῖς ἀρετὰς καὶ τὰς ἱκανότητας τῶν ἄλλων τμημάτων τοῦ γένους καὶ οὕτω δημιουργεῖται ἡ κατὰ Ἡράκλειτον — παλίντροπος ἁρμονίη.—

Πρὸ τριῶν δεκαετηρίδων ἀπεβιβάζοντο εἰς τὰ Ἑλληνικὰ παράλια μὲ τοὺς ἄλλους πρόσφυγας οἰκτρὰ θύματα τῆς πείνης· τοῦ διωγμοῦ καὶ τῶν ταλαιπωριῶν. Ἡ ὑποδοχὴ τῆς ἀναριθμήτου ταύτης μάζης εἶχε πεπερασμένην διάρκειαν, διότι· ὡς εἶναι φυσικὸν ὅλα τὰ συναισθήματα ὑπόκεινται εἰς τὸν Νόμον τοῦ κορεσμοῦ. Τὸ θαῦμα ὅμως ἐπῆλθεν. Τὸ γένος τῶν Ποντίων ὅπου ἐγκατεστάθη καὶ κατώκησεν ἐκεῖ ἐδημιούργησεν ἐκεῖ ἐμεγαλούργησεν.

Μέγα τὸ τῆς θελήσεως, τὸ τῆς δυνάμεως καὶ εὐτόλμου ψυχῆς κράτος.

Ἀνθησις· ἄνοδος· πρόοδος, ἀλληλεγγύη, ὑποδειγματικὴ καλλιέργεια τοῦ ἐδάφους καὶ τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν ἀποτελοῦν τὸ γνώρισμα τῶν Ποντίων. Ἡ Εὔξεινος Λέσχη Θεσσαλονίκης ὑπῆρξεν ἐπιτελικὸν φυτώριον διὰ πᾶσαν ὡραίαν καὶ δημιουργικὴν ἐξόρμησιν. Τὰ χθεσινὰ ἐγκαίνια τοῦ οἴκου Φοιτητοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον οἱ ἄποροι φοιτηταί οἱ διακρινόμενοι εἰς τὰ γράμματα θὰ εὑρίσκουν στέγην καὶ τροφήν· ἀπετέλεσαν συγκινητικὴν ἔκπληξιν διὰ τοὺς παρευρεθέντας. Πρόκειται περὶ ἔργου τὸ ὁποῖον ἵδρυσεν ἡ Σωματειακὴ καὶ ἀτομικὴ πρωτοβουλία τῶν Ποντίων καὶ ἀποτελεῖ πρότυπον προσπαθείας· ἐνεργείας καὶ ἀλληλεγγύης, διὰ τὸ ὁποῖον καὶ ὁ θαυμασμός μας ἀκόμα δὲν ἐπαρκεῖ διὰ νὰ τονίση τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἐγχειρήματος».

Αὐτὸν τὸν ὄντως πραγματικὸν ὕμνον ἔγραψεν ὁ κ. Χ΄΄΄Ἀποστόλου γιὰ τοὺς Ποντίους ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν ἐγκαινίων τῆς Στέγης καὶ τὸν ὁποῖον εὐχαριστοῦμεν καὶ δημοσίᾳ γιὰ τὰ καλά του λόγια.

Τὸ πρόβλημα τῆς περιθάλψεως· ἀλλὰ ταὐτόχρονα καὶ τῆς παρακολουθήσεως ἐν γένει ἀπόλες τὶς πλευρές, νέων φοιτητῶν, αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ εἶναι σπουδαιότατον καὶ δυσκολώτατον διὰ πολλοὺς καὶ ποικίλους λόγους· ὑπὸ τὰς σημερινὰς μάλιστα συνθήκας, πλὴν ὅμως τὸ Διοικ. Συμβούλιον τῆς Λέσχης μὴ φειδόμενον κόπων καὶ μόχθων ἀντεπεξῆλθε καὶ ἀντεπεξέρχεται πλήρως καὶ παρακολουθεῖ τὰ πάντα.

Τώρα ἂν δυσκολεύεται κατά τι· τοῦτο θὰ εἶναι τὸ οἰκονομικὸν μέρος γιατὶ ὁμολογουμένως ἀπαιτοῦνται τεράστια ἔξοδα. Τὸ Διοικητικὸν ὅμως Συμβούλιον ἀντιμετώπισε καὶ ἀντιμετωπίζει καὶ τὸ ζήτημα τοῦτο μὲ θάρρος καὶ πίστιν καὶ ἀθόρυβα καὶ νοικοκυρεμένα καὶ χωρὶς τυμπανοκρουσίες φέρνει σὲ πέρας τὸ θεάρεστον τοῦτο ἔργον· Κατὰ τὸ πρῶτον Ἀκαδημαϊκὸν ἔτος περιέθαλψεν 25 ἀπόρους ἀριστεῖς φοιτητὰς ἐκ τῶν Ἐπαρχιῶν. Κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος περιέθαλψε 32 τοιούτους καὶ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος 40 φοιτητάς. Ἤδη τὸ Δ. Συμβούλιον φιλοδοξεῖ νὰ αὐξήση τὸν ἀριθμὸν τῶν περιθαλπομένων σὲ 50 καὶ ἐν συνεχείᾳ σὲ 100 καὶ πάρα πάνω.

Ἀντιλαμβάνεται τώρα ὁ καθένας τὴν μεγίστην ὑπηρεσίαν τὴν ὁποίαν προσφέρει ἡ Εὔξεινος Λέσχη μὲ τὰ πενιχρά της οἰκονομικὰ μέσα μὴ φειδομένη κόπων καὶ μόχθων, διαιωνίζουσα οὕτω τὴν πατροπαράδοτον ἀλληλεγγύην, φιλαλληλίαν· φιλοξενίαν καὶ ἀγαθοεργίαν πράγματα ποὺ ἀποτελοῦσαν Θεότητες γιὰ τοὺς Ποντίους. Γ' αὐτὸ Κράτος καὶ Κοινωνία ὀφείλουν νὰ συνδράμουν ἠθικῶς καὶ ὑλικῶς τὸ ἔργον τοῦτο τῆς Λέσχης.

Ἂς κάμη λοιπὸν ὁ καθένας τὸ καθῆκον του.

Παραθέτομεν κατωτέρω ὀνομαστικὴν κατάστασιν τῶν Φοιτητῶν τοὺς ὁποίους ἐφιλοξένησεν ἡ Στέγη κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος· ὡς καὶ τὴν περιφέρειαν ἀπὸ τὴν ὁποίαν προέρχεται ἕκαστος.

1.	Ἀδαμίδης Γεώργιος	Πτολεμαΐς Φυσ)Μαθηματικὸς.
2.	Ἀλεξιάδης Νικόλαος	Κατερίνη Ο.Π.Ε.
3.	Ἀνδρεάδης Ἰωάννης	Καβάλα Φυσ)Μαθηματικός.
4.	Ἀντωνιάδης Ἰωάννης	Βέροια Θεολογική.
5.	Ἀποστολίδης Κυριάκος	Σέρραι Παιδ. Ἀκαδημία.
6.	Ἀσλανίδης Λάζαρος	Γιαννιτσὰ Παιδ. Ἀκαδημία.
7.	Βρυζίδης Παναγιώτης	Πτολεμαΐς Θεολογική.
8.	Δημητριάδης Ἰωάννης	Κιλκὶς Γεωπ)Δασολογική.
9.	Δρανίδης Κωνσταντῖνος	Πιερίας Ἰατρική.
10.	Ἠλιάδης Θεόφιλος	Καστοριὰ Ἰατρική.
11.	Ἠλιάδης Νικόλαος	Κιλκὶς Φυσική.
12.	Καμπουρίδης Ἀθανάσ.	Γιαννιτσὰ Παιδ. Ἀκαδημία.
13.	Καμπουρίδης Κων.	Βέροια Ἰατρική.
14.	Καπαγερίδης Βασίλ.	Κιλκὶς Δασολογία.
15.	Καρυπίδης Ἀριστ.	Κοζάνη Φιλοσοφική.
16.	Κεντρελίδης Δημήτρ.	Καβάλα Α.Σ.Β.Σ.Θ.
17.	Κοσμίδης Δημήτριος	Πέλλης Ἰατρική.
18.	Κων)νίδης Δημήτριος	Σέρραι Α.Σ.Β.Σ.Θ.
19.	Κων)νίδης Δημήτριος	Ξάνθη Φυσ)Μαθηματικός.
20.	Κυριακίδης Γεώργιος	Κιλκὶς Ἰατρική.
21.	Καζεπίδης Ἰωάννης	Βέρροια Α.Σ.Β.Σ.Θ.
22.	Κούσης Κων)τῖνος	Πτολεμαΐς Εὐκλείδη.
23.	Καμενίδης Θεόδωρος	Σέρραι Δασολογία.
24.	Λαζαρίδης Παναγιώτ.	Λαγκαδᾶ Θεολογική.
25.	Λαβασᾶς Γεώργιος	Κιλκὶς Φαρμακευτική.
26.	Λαζαρίδης Χρῆστος	Πτολεμαΐς Φιλοσοφική.
27.	Μουρατίδης Νικόλαος	Σέρραι Γεωπονίας.
28.	Μαχανίδης Ἀλέξανδρος	Βόϊον
29.	Ποζιάδης Ἀντώνιος	Βέροια Φιλοσοφική.
30.	Παπαδόπουλος Μιχαὴλ	Καστοριὰ Α.Σ.Β.Σ.Θ.
31.	Σαββίδης Παῦλος	Δράμα Χημικὸς.
32.	Σεμερτζίδης Εὐστάθ.	Κοζάνη Μαθηματικός.
33.	Σπινθηρόπουλος Νικόλ.	Νάουσα Α.Σ.Β.Σ.Θ.
34.	Σωματαρίδης Νικόλαος	Ξάνθη Θεολογική.
35.	Ταχματζίδης Κων.	Βέροια Ἰατρική.
336.	Τσαλαπίδης Δημήτρ.	Κοζάνη Α.Σ.Β.Σ.Θ.
37.	Τσφλίδης Χρῆστος	Καβάλα Θεολογική.
38.	Φωτιάδης Κων)τῖνος	Πιερίας Μαθηματικός.
39.	Χαραλαμπίδης Χαράλ.	Δράμα Α.Σ.Β.Σ.Θ.
40.	Χίζαρης Θωμᾶς	

Η ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΜΑΣ

Κον ΓΕΩΡΓΙΟΝ Θ. ΚΑΝΔΗΛΑΠΤΗΝ—ΚΑΝΙΝ, Ἀλεξανδρούπολιν. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰ θερμὰ σας λόγια. Συνεργασίαι σας πάντα εὐπρόσδεκτοι.

Κον ΧΡΥΣΟΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΝ Γιανιτσά. Τὸ περιεχόμενον τῆς ἐπιστολῆς σας, ἰδιαιτέρως μᾶς συνεκίνησεν. Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς. Ἀποστέλλομεν φύλλα εἰς ὅσους μᾶς ἐγράψατε.

Κον ΣΙΜΟΝ ΕΥΘΥΜΙΑΔΗΝ, Καλαμαριά, ἐνταῦθα. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς συστάσεις σας, αἱ ὁποῖαι θὰ ληφθοῦν πάντοτε ὑπ' ὄψιν. Πάντως διὰ τὴν παρατηρηθεῖσαν παράλειψιν δὲν ὑπῆρχεν πρόθεσις.

Κον ΔΗΜΗΤΡΙΟΝ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΝ (Σταυριώτην), ἐνταῦθα. Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς. Ἀναμένομεν πάντοτε συνεργασίαν σας.

ΠΟΝΤΙΑΚΟΙ ΣΤΙΧΟΙ

ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ "ΧΑΜΕΝΗΣ ΠΑΤΡΙΔΑς„

Ἄχ, ποῦ πετᾶ ὁ παλαλὸν καὶ τρέχ' τ' ἐμὸν ὁ νοῦς!
Τῇ Τραπεζούντας 'κὶ τερεῖ τὰ μέρη καὶ τ' Ὀρντοῦς!
Μή! Μὴ πετᾶς 'ς σ' Ἐρζερουμὶ τὰ μέρη ντὸ 'κὶ ξέρω
κι' ὅθεν 'κ' ἐφέκα γνώριμον κι' ἐφτᾶς με νὰ ὑποφέρω!
Σ' σὴν Κερασούνταν πέταξον,'ς σὸ Ρίζον,'σ σὴν Σαμψούνταν,
καὶ 'ς σ' ἅγια μουν τὰ χώματα ὅθεν βαρυκοιμοῦνταν
γονέοι, ἀδέλφια συγγενοί, γνωστοί, γειτόν' καὶ φίλοι,
καὶ ὁ Χάρων ἂς ἐνέσβηνεν τῇ ψὺ'ς ἰμ τὸ καντῆλιν!

*

Ζεγκίν, φτωχοί, χωρέτ', ἀστοὶ καὶ πουλητσῆδες,
τεχνῖτ', ἐμπόρ', μικροί, τρανοί, δασκάλ' καὶ λυριτζῆδες
'ς σ' ὀρμάνια κάμπους θάλασσας, παρχάρια ἄμον ἀδέλφια,
ὅλ' μέ τὸ ἴδιον καμμονὴν καὶ ὅλ' μὲ τὰ ἴδια κέφια!
'Σ σὸν πόνον πίκραν καὶ χαράν, 'ς σὸ ἔργον καὶ 'ς σὸν κόπον,
'ς σὰ παναγύρια, 'ς σὰ χοροὺς ὅλ' μὲ τὸν ἴδιον τρόπον!
'Αέτσ' καὶ 'ς σὰ νεντήματα, φαγία καὶ ποτία,
ἄχ, ντὸ πολλὰ ἐπολλούχευεν ἡ ὑγεία κι' εὐλογία!
Παρέρχουντανε με χρυσᾶ τὰ πρωτισνὰ τὰ χρόνια
ν' ἀϊλὶ 'ς σ' ἐμὲν ἐλύγανε ἄμον τ' Ἀπρίλ' τὰ χ'όνια!

*

Κι' ἔρθανε χρόνια ἀγέλαστα καὶ κοσμοχαλασία
ἡ μάννα ἐχάσεν τὸ παιδίν τὸν κύρην τὰ παιδία,
κὶ ἐπότ'σανε μας αἵματα, νερὰ φαρμακωμένα
Ἔθνη καὶ κράτη δυνατά, τεὰ πολιτισμένα
κι' ἐσβῆγαν ὀσπίτια ἀμέτρητα 'ς σὰ πόλεις, 'ς σὰ χωρία,
χάροι π' ἐγυρωκλώσκουνταν, κι' ἐπῆραν μύρια ψύ'α,
κι' ἄταφα κὶ ἀλημόνευτα ἐπέμνανε κορμία,
κι' ἐκάκν καὶ ἐσπάχτιανε 'ς σὰ τούρκικα σπαθία!

*

'Σ σὸν τάφον τῇ μητέρας ἰμ ὀχάντια καὶ χορτάρια!
γιάμ ἔρθαν νὰ στυλιζ'ν ἀτον ἂς σὰ ψηλὰ παρχάρια;
Λατάρ'τσον μάννα, τέρεν με! 'Κι' ἀκοῦς, 'κὶ ἀκοῦς ντὸ λέγω;
Ἂν ἔργεψα τόσον πολλά, μαννίτσα μ' ξάϊ 'κὶ φταίγω!
Τὰ γένεια μ' ὅλα ἔσπρυναν κι' ἐλῆεν ἡ καρδία μ',
χωρὶς ἐσὲν πολλὰ βαρὺν ἄρ' ἔν ἡ ξενητεία!
'Σ σ' ἕναν μερέαν, ἄκλερος ἡ μάννα μ' ἂν θὰ πάη,
κὶ ὁ κόσμον 'ς σ' ἄλλο ὁλόκληρον, πάλιν τιδὲν 'κὶ ἐφτάει!
Μὲ κλάμματα, γογγύσματα καὶ μὲ τ' ἡμ'σὸν καρδίαν,
'ς σ' Ἁη-Γιώργη τὴν χιλιακλερον, ς σ' ἐκεῖν' τὴν ἐγκλησίαν,
ὅθεν κεκὰ κεῖται ὁ ἀδελφό μ', ὁ πάππο μ' καὶ ὁ κύρη μ',
παρέρθεν με νὰ ἐχτάλευα κι' ἐγὼ τὸ κοιμητῆρι μ'!

*

Κι' ἀκούω ὁ ἀέρας νὰ λαλῆ, κι' ἀκούω ἡ γῆ νὰ κλαίη,
κι' ἕναν λαλίαν παρεβγαίν', κι' ἀβοῖτα νὰ ἀργολέη!
«Καῖγ νε οἱ Τοῖρκ' καὶ κόφ'νε μας, ὁ κόσμον ἀδικεῖ μας,
καὶ 'ς σὴν Ἑλλάδαν ντ' ἔχομε τὸ γένος, 'κὶ πονεῖ μας!
'Σ σ' ἑλλαδικὰ τὰ χώματα τ' ἐγγόνια μουν ντὸ ζοῦνε,
τὸ γάλαν ντὸ ἐβύζαξαν κλώσκουνταν βλαστημοῦνε!»
Κροῦγνε 'ς σὸν νοῦ μ' τ' ἐμέτερα τὰ παλαιὰ χρονίας,
τ' ἀδελφωσύνης τὰ καιροὺς καὶ τῇ φιλοξενίας,
βαφτίσια καὶ νυφέπαρμαν, λύρας, ζουπούνας, ζίπκας,
τὰ παναγύρια κροῦν' 'ς σὸν νοῦ μ', τῇ παρχαρὶ τὰ νύχτας!
Κι' ἂρ' τότε εὐχέθα 'ς σὸν Θεόν, τὴν χάριν ἀτ' ἐπῆρα:
ΤΑ ΖΙΠΚΑΣ ΝΑ ΕΧΩ ΣΑΒΑΝΑ, Η ΚΑΣΣΑ Μ' ΝΑ [ΕΝ Η ΛΥΡΑ

ΣΩΜΑΤΑΡΙΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
Φοιτητὴς

ΠΑΤΡΙΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΙΠΤΥΧΟ

Τοῦ κ. Ἐπ. Σωτηριάδου

(Συνέχεια ἐκ τῆς 1ης σελίδος)

νισμοὺς ἀπὸ τὸν ἀνταγωνισμὸν αὐτόν. Εἰς τὴν κατείδωλον ἀρχαίαν Ἑλλάδα ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἐπιστημῶν καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, τὸ ἐλεύθερον πνεῦμα καὶ ὁ φιλοσοφικὸς διάλογος ἐδημιούργησαν τὴν φιλελεύθερη δημοκρατικὴ Πολιτεία. Ἡ κοινωνικὴ τάξις καὶ ὁ ἀπεριόριστος ἔρως τῆς ἐλευθερίας μετουσίωσαν στὶς ἀρχαῖες Πολιτεῖες μας τὴν ἔννοια τοῦ κράτους στὸ ἀνώτερο ἰδανικὸ τῆς ἐννοίας τῆς «Πατρίδος», ἡ ἔννοια δὲ αὐτή, πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ κυρίως, ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὴν κλασικὴ ἀρχαιότητα μέχρι καὶ σήμερα κύριον μέλημα τῶν Ἑλλήνων. Ταυτόχρονα στοὺς κόλπους τῆς ἐλεύθερης Πολιτείας—Πατρίδος ἡ εἰδωλολατρεία ἀπηλλάγη ἀπὸ πολλὲς προλήψεις, ἀπέκτησε πνευματικότητα καὶ ἠθικότητα, σὲ τόση μάλιστα ἔκταση, ὥστε στὴν ἐποχὴ τοῦ Σωκράτους νὰ πάρη ὁ ἠθικὸς νόμος τὴν μορφὴ καὶ τὸ σχῆμα, τὸ ὁποῖον μετὰ πέντε περίπου αἰῶνες ἐκήρυξεν ὁ Θεάνθρωπος. Αὐτὴ ἡ εἰρηνικὴ καὶ ἀβίαστος συνύπαρξις τῶν δύο δυνάμεων, Πατρίδος καὶ Θρησκείας, ἔδωκε τὴν δυνατότητα ἠθικοῦ ἐξοπλισμοῦ καὶ προπαρασκευῆς εἰς τοὺς Ἕλληνας γιὰ νὰ δεχθοῦν τὴν θρησκεία τοῦ Ἰησοῦ. Ἔτσι ἐξηγεῖται ἡ ταχεῖα ἐξάπλωσις τοῦ Χριστιανισμοῦ στὴν Ἑλλάδα, τὸ πλῆθος τῶν Ἑλλήνων ἀπολογητῶν καὶ Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ ἀπειρία τῶν ἐξ Ἑλλήνων μαρτύρων τῆς πίστεως κατὰ τοὺς διωγμοὺς τῶν Ρωμαίων αὐτοκρατόρων.

Ἡ περίοδος τοῦ Βυζαντινοῦ Ἑλληνισμοῦ ὑπὸ τὴν ἐπίδραση τῶν Ρωμαϊκῶν παραδόσεων ἐδημιούργησε μακρότατον βίον καθεστῶτος μοναρχικοῦ, μοιραίως δὲ πολλὲς φορὲς συνεκρούσθη ἡ κοσμικὴ ἐξουσία μὲ τὴν Ἐκκλησία. Σ' αὐτὸ συνέτεινε πολὺ καὶ ὁ ἐκ τῶν κακοδοξιῶν καὶ τῶν αἱρέσεων ἐσωτερικὸς σάλος, ποὺ ἐπὶ αἰῶνες ἐταλάνιζε Ἱερατεῖον, Κράτος καὶ Λαόν, παρέλυε τὶς ὑλικὲς καὶ ἠθικὲς δυνάμεις τῆς αὐτοκρατορίας, ἡ ὁποία εἶχε νὰ ἀντιμετωπίση καὶ συνεχεῖς πολέμους μὲ τοὺς ἐξωτερικοὺς ἐχθρούς. Ὡς τόσο εἶναι ἀξιοσημείωτον ὅτι ἡ θρησκευτικοστης

(Συνέχεια εἰς τὴν 4η σελίδα)

ΠΟΝΤΙΑΚΑ ΠΑΝΗΓΥΡΙΑ

ΠΑΝΑΓΙΑ ΣΟΥΜΕΛΑ

Τοῦ κ. Μιχ. Μεταλλείδου

«Σουμέλα λέν' τὴν Παναγιάν, Σουμέλα λέν'; κι' ἐσέναν, θὰ προσκυνῶ τὴν Παναγιάν, θὰ προσκυνῶ κι' ἐσέναν...».

Μ' αὐτοὺς τοὺς στίχους θὰ τραγουδήση σὲ λίγες μέρες ἡ Ποντιακὴ Μοῦσα τὴν Μεγαλόχαρη τοῦ Πόντου, τὴν «Πλατυτέραν τῶν Οὐρανῶν» Σουμελιώτισσα ἐκεῖ ψηλὰ στὶς δροσόλουστες βουνοκορφὲς τοῦ θρυλικοῦ Βερμίου· ὅπου, συγκεντρωμένοι σὰν ἄλλοι «Ἀπόστολοι ἐκ περάτων...» ὅλοι οἱ Πόντιοι, θὰ ἑορτάσουν τὴν πανίερη μνήμη της, συνεχίζοντας ἤθη· ἔθιμα καὶ παραδόσεις τοῦ ξερριζωμένου Ποντιακοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Καὶ θὰ εἶναι ἡ συγκέντρωσι αὐτὴ μιὰ ὑποβλητικὴ λιτανεία σωμάτων καὶ ψυχῶν, μιὰ ἀναπαράστασι, μιὰ γραφικὴ συνέχεια νοσταλγικῶν ἑορτασμῶν, ποὺ στὴν εἰδυλλιακή τους ἀτμόσφαιρα θὰ δημιουργηθοῦν οἰκειότητες· γνωριμίαι καὶ φιλίαι, θὰ ἐπανασυνδεθοῦν, θὰ ἐνισχυθοῦν καὶ θὰ χαλυβδωθοῦν δεσμοί, θὰ συνδεθῆ τὸ παρελθὸν μὲ τὸ παρόν· καὶ θὰ ἐξασφαλισθῆ ἡ συνέχεια τῆς διαδοχῆς διὰ τὸ μέλλον.

Ὅταν δὲ ὅλα αὐτὰ ἐπιτυγχάνονται, καὶ ὅταν ὅλα αὐτὰ πραγματοποιοῦνται, ἀντιλαμβάνεται κανεὶς τὴν σημασία, ἀλλὰ καὶ τὴν κοινωνικὴ καὶ ἐθνικὴ ἀξία τῶν συγκεντρώσεων· τῶν πανηγύρεων αὐτῶν, ποὺ ζωντανεύουν εἰκόνες, καὶ συνεχίζουν παραδόσεις χιλιόχρονες τοῦ μαρτυρικοῦ καὶ Ἀκριτικοῦ Ἑλληνισμοῦ τοῦ Πόντου...

Ἡ φωτεινὴ πορεία τοῦ Ἑλληνισμοῦ αὐτοῦ· ποὺ σημειώνεται χιλιετηρίδες ὁλόκληρες ἀπὸ τὴν ἱστορ

ΑΠΟ ΤΗ ΣΚΟΠΙΑ ΜΑΣ

Η ΥΠΟΔΟΧΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΦΥΛΛΟΥ

Ἡ ὑποδοχὴ τῆς ἐφημερίδος μας ἀπὸ τὸν Ποντιακὸ κόσμο ὑπῆρξε ἀληθινὰ συγκινητική Τὰ προφορικὰ καὶ γραπτὰ μηνύματα τῶν συμπατριωτῶν μας γιὰ τὴν ποιότητα καὶ τὴν ἐμφάνιση τοῦ «Βήματος τῆς Εὐξείνου Λέσχης» ὑπῆρξαν πραγματικὰ ἐνθουσιώδη. Βεβαίως οἱ ἐλλείψεις τοῦ πρώτου φύλλου ἦσαν σημαντικὲς—πρᾶγμα πολὺ φυσικὸ γιὰ μιὰ καινούργια προσπάθεια—ἀλλὰ ἐλπίζομε πὼς σιγὰ σιγὰ καὶ φύλλο μὲ φύλλο ἡ ἐφημερίδα μας θὰ βελτιώνεται. Ἡ Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ φιλοδοξεῖ νὰ καταστήση τὸ «Βῆμα» μιὰ ἄρτια Ποντιακὴ ἐφημερίδα ποὺ νὰ ἀνταποκρίνεται ἀπόλυτα στὶς προσδοκίες τῶν συμπατριωτῶν μας. Φιλοδοξεῖ ἀκόμη νὰ γίνη ἀληθινὸ βῆμα ἀπὸ τὸ ὁποῖον θὰ ἀκούεται κάθε μῆνα ἡ φωνὴ τῶν Ποντίων ὁλοκλήρου τῆς Ἑλλάδος γιὰ τὰ τόσα ζητήματα ποὺ τοὺς ἀπασχολοῦν. Οἱ στῆλες τῆς ἐφημερίδος μας θὰ εἶναι ἀνοικτὲς γιὰ ὅλα τὰ Ποντιακὰ Σωματεῖα ποὺ θὰ μποροῦν νὰ μᾶς στείλουν κάθε τι ποὺ ἔχει σχέση μὲ τὴν δράση των, ἀλλὰ καὶ γιὰ κάθε Πόντιο διανοούμενο ποὺ εἶναι σὲ θέση νὰ συμβάλλη στὴν ἐπιτυχία τῶν σκοπῶν τῆς ἐφημερίδος μας, ποὺ εἶναι βασικὰ ἡ προβολὴ τοῦ Ποντιακοῦ στοιχείου μὲ τὴν ἱστορία του καὶ τὶς παραδόσεις του, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν σημερινή του δραστηριότητα σ' ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς κοινωνικῆς ζωῆς.

Εὐχαριστοῦμε θερμὰ τοὺς ἀγαπητοὺς συμπατριῶτες μας γιὰ τὸν ἐνθουσιασμὸ μὲ τὸν ὁποῖον ὑπεδέχθησαν τὴν ἔκδοση τῆς ἐφημερίδος μας καὶ ζητοῦμε τὴν ἠθικὴ καὶ ὑλικὴ ἐνίσχυσή των γιὰ τὴν ἐπιτυχία τῶν σκοπῶν μας.

ΠΟΝΤΙΑΚΑ ΕΥΘΥΜΟΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

"ΤΗΝ ΠΟΙΝΗΝ ΠΑ ΕΠΙΑΣΕΝ,,

Τοῦ Ζ Ε

Γερμανικὴ κατοχὴ 1942. Ὅσοι ἔζησαν τὴν περίοδο αὐτὴ θὰ θυμοῦνται μὲ φρίκη τὴν τραγωδία ποὺ πέρασε ὁ Ἑλληνικὸς λαός.

Νὰ μεταφέρη κανεὶς τρόφιμα ἀπὸ τὸ χωριὸ σὲ πόλη, μιὰ ὀκᾶ καλαμπουκένιο ψωμὶ ἀπὸ γειτονιὰ σὲ γειτονιά, ἦταν φοβερὸ ἁμάρτημα καὶ ἐγκληματικὸ σαμποτάζ.

Πεθαίναν οἱ πολλοὶ στοὺς δρόμους καὶ μόνο λίγοι τολμηροὶ σαλταδόροι παίζαν τὴν ζωή τους κορώνα - γράμματα γιὰ νὰ ἐξοικονομήσουν κάτι φαγώσιμο.

Πιὸ τολμηρὲς σ' αὐτὲς τὶς ἡρωϊκὲς πράξεις, ἦταν οἱ ἡλικιωμένες γρηοῦλες, εἴτε γιατὶ δὲν ὑπολόγιζαν ἀπὸ ἄγνοια τὸν κίνδυνο, εἴτε γιατὶ θελητὰ ἀποφάσιζαν νὰ θυσιάζουν τὴ ζωή τους, σὰν εἶνα νὰ τὴν παίξουν γιὰ χάρη τῶν παιδιῶν τους μὲ μιὰ ὀκᾶ μπομπότα ἢ ἕνα κιλὸ τραχανᾶ.

Ἀπ' αὐτὲς ἦταν καὶ ἡ Τσόφη καὶ ἡ Παλάσσα, ἀπ' τὴν Καλαμαριά.

Στὰ Γιαννιτσὰ ἔμενε ἕνας ξάδελφος τῆς Τσόφης, εὐτυχισμένος γεωργός, μὲ καλαμπόκι καὶ φασόλια ἀρκετά. Μιὰ μέρα, ἡ Τσόφη καὶ ἡ Παλάσσα, κατάφεραν νὰ τὸν ἐπισκεφθοῦν

Οἱ συμπαθέστατες γρηοῦλες τῆς Καλαμαριᾶς, ἀφοῦ γέμισαν τὸ στομάχι τους, σὲ μιὰ μέρα γιὰ ἕνα χρόνο, γέμισαν καὶ ἀπὸ ἕνα μικρὸ σακκουλάκι, ἴσαμε 2—3 κιλὰ φασόλια νὰ τὰ φέρουν στὰ σπίτια τους. Χαντάκωσαν τὸ παράνομο φορτίο τους κάτω ἀπ' τὶς ποδιές τους (πεστεμπάλια) καὶ ροβόλησαν κατὰ τὴ Θεσσαλονίκη γεμάτες χαρὰ καὶ ἱκανοποίηση.

Πέρασαν τὸν Ἀξιὸ καὶ δὲν τοὺς πῆρε χαμπάρι κανένας. Διάβηκαν τὸ φυλάκιο τῆς γέφυρας τοῦ Γαλλικοῦ μὲ τὴν βοήθεια τοῦ Θεοῦ, χωρὶς νὰ τὶς ξαλαφρώσουν. Ξέκοψαν ὕστερα μέσα στὰ χωράφια γιὰ περισσότερη ἀσφάλεια. Νύχτωσαν ἐκεῖ καὶ κοντὰ στὰ χαράματα μπήκανε στὴν πόλη ἀπ' τὸν συνοικισμὸ τῶν Ἀμπελοκήπων. Γιὰ περισσότερη προφύλαξη λόξεψαν πρὸς τὴν Νεάπολη, μὲ δρομολόγιο Καφὲ Κουλέ — Σαράντα Ἐκκλησιὲς — Τριανδρία — Τούμπα — Χαριλάου — Ντεπώ.

Νόμισαν πὼς βρῆκαν τὸν ἀσφαλῆ δρόμο, ποὺ τὶς ὁδηγοῦσε σὰν μάγους μὲ τὰ δῶρα νὰ φτάσουν στὴν Καλαμαριὰ καὶ νὰ σώσουν καὶ κείνη τὴν ἡμέρα, τὰ παιδιὰ καὶ τ' ἀγγόνια τους ἀπ' τὴν πεῖνα.

Μὰ οἱ μεγάλες προφυλάξεις καὶ ὁ φόβος εἶναι φωτόλουστες λεωφόροι ποὺ ὁδηγοῦν στὴν καταστροφή. Ἀπὸ κεῖνο ποὺ φοβόντουσαν δὲν γλύτωσαν.

Κάποιο ὄργανο... διώξεως τῆς μαύρης ἀγορᾶς τὶς ὑποπτεύθηκε. Εἶδε τὶς κοιλιές τους κάπως πληθωρικὲς σὲ διαστάσεις, σὰν ἑτοιμόγεννες, ποὺ ἡ ἡλικία τους δὲν φαινότανε νὰ συμφωνῆ.

— Ἔ, σεῖς κυράδες! Δὲν ἀκοῦτε; Ἐσᾶς λέγω. Ἐλᾶτε κοντὰ καὶ μὴ κάνετε τὴν κορόϊδα.

— Μῶ π' ἔπλασε σε, Τσόφη, ἀτὸς τοῦ γαϊδάρ' ὁ γυιὸν ἐμᾶς κουΐζ'. Ἐπέρεν τὴν μυρωδίαν τῆ φασουλί, νὰ καίη ἀτον ὁ Θεόν. Ἀτὸ απα 'ς σὰ λώμα ταμουν κ' ἔσ' πὰ θὰ ἀχταλεῦ'; Ἄν ἔν, ἐχάθαμε.

— Κάθ' κα κὰ Παλάσσα κι' ἂς ἀρχινοῦμε καὶ τσινίζομε. Πέλκια τζούζ' μας. Ἀτὸν τῆ τσούνας τὸ κουτάβ' πα, μάννα, ἄμον ἐμᾶς ἐγέννεσεν. Καρδίαν 'κ.' ἐδέκεν ἀτον ὁ Θεόν;

— Παλληκάρ' νὰ χαίρεται ἡ μάννα π' ἔει σε. Μ' ἐλέπ' ς μας ἀέτσ, ἄμον φουσκωμέν' ς καὶ ἐθαρρεῖς πὼς τεγιὰμ κάτ' ἔχομε 'ς σὴν κοιλίαν ἐμουν κι' ἔσ'. Νὲ ἀπ' ἔσ, νὲ ἀπ' ἔξ. Ὁ ψῦχον ἐπίασεν μας καὶ ἐτράνυνεν ἡ ταλάκα μουν.

— Ἐγὼ τώρα μὲ μιὰ ἐγχείρηση σᾶς ἀφαιρῶ τὴν ταλάκα σας καὶ πᾶτε στὸ καλό. Βγάλτε τα ὅλα.

— Μῶ π' ἐποῖνεν ἀτον, Τσόφη, ποῖα ὅλια θὰ ἐβγάλωμε;

— Καὶ ντ' ἐξέρω. Πέλκια ντ' ἔφαγαμε πα.

— Ἔλα - ἔλα. Κάντε γρήγορα. Μὴ μ' ἀναγκάσετε νὰ σας ψάξω.

Ἡ καισαρικὴ τομὴ ἔγινε καὶ ἡ Τσόφη καὶ ἡ Παλάσσα, ἀναγκάστηκαν νὰ γεννήσουν τὰ δυὸ σακκουλάκια φασόλια.

— Πάρτε τα στὰ χέρια κι' ἀκολουθῆστε με.

— Τσόφη, ἐμεῖς θὰ κουβαλοῦμ' ἀτα καὶ 'ς σ' ὀσπίτ'ν ἀτουν, θὰ μαγειρεύωμ' ἀτα κιόλα καὶ ἀτὶν τοῦ γαϊδάρ' τὰ παιδία θὰ τρῶγνε. Ἀνάθεμα τὸν κόσμον ντὸ ἔρθαμε.

—Παλάσσα, φογοῦμαι γιάμ' λέγνε μας νὰ φέρωμ' ἀτς καὶ τὸ ψωμὶν καὶ τ' ἐλάδ' ντὸ κι' ἔχομε, ἀς σ' ὀσπίτ'ν ἐμουν, νὰ ἐφτάγωμ' ἀτς σωστὸν τὸ μουσαφιρλούκ'....

Τῶφερε ὁ δρόμος μου νὰ περάσω ἀπὸ κεῖ. Τὸ ἁρμόδιο ὄργανο ποὺ συνώδευε τὶς δύο γρηοῦλες μὲ τὰ δυὸ σακκουλάκια, ἦταν φίλος μου πολύ. Στὰ ματήσαμε καὶ χαιρετηθήκαμε φιλικά. Ὕστερα οἱ δυό μας τραβήξαμε λίγο παράμερα.

— Τί τὶς θέλεις τὶς γρηοῦλες; Δὲν φαντάζομαι νὰ τὶς πέρασες γιὰ μαυραγορίτισσες.

— Τώρα θὰ δῆς, μοῦ λέει, καὶ τὶς φωνάζει νὰ πλησιάσουν.

— Μῶσε Παλάσσα, χὰ πέλιά! Κι' εἶπα σε; Ἀτὸς ὀψὲ ντ' ἔφαγαμε 'ς σὰ Γιαννιτσὰ πα θὰ θέλ' νὰ δίγωμ' ἀτα κεῖ.

— Τσόφη, ντὸ νὰ λέγω σε, ἐγίλεψεν τὸ μάτι μ' Ὁ Θεὸν νὰ ἐλεᾶ μας.

Ὁ φίλος μου πῆρε αὐστηρὸ ὕφος καὶ σὲ ἐπιτακτικὸ τόνο τὶς λέει.

— Γιὰ τὸ παράπτωμα σας αὐτό, ξέρετε ποιὰ εἶναι ἡ ποινή;

— Μῶ τοῦ σκύλ' τὸν γυιόν, λέγει ἡ Παλάσσα στὴν Τσόφη, ἀτὸς τὴν Ποινὴν πα ἐπίασεν μεγάλα.

Γέλασα μὲ τὴν ψυχή μου γιὰ τήν... θαυμασία συνεννόηση καὶ ὅταν ἐξήγησα στὸν φίλο μου γιατὶ γελῶ, ξεκαρδίστηκε καὶ κεῖνος καὶ ἀκόμα ὅταν ἀνταμώνωμε τὸ θυμούμαστε καὶ γελᾶμε ὅπως τότε.

Περιττὸν νὰ διευκρινίσω πὼς ἡ Τσόφη καὶ ἡ Παλάσσα ἀνέκτησαν πάλι τὰ δυὸ σακκουλάκια μὲ τὰ φασόλια καὶ πέρασαν καλὰ καὶ μεῖς ὄχι ἄσχημα, ἀφοῦ δώσαμε τὸ «παρὼν» μὲ τὴν ἀπελευθέρωση.

Πληροφοροῦμεν ὅλους τοὺς συμπατριώτας καὶ φίλους μας ὅτι συνεργασία πάσης φύσεως (πλὴν πολιτικοῦ περιεχομένου), τόσον εἰς τὴν Ποντιακὴν διάλεκτον ὅσον καὶ εἰς τὴν κοινὴν ἑλληνικήν, καθὼς καὶ ἀνταποκρίσεις ἐκ τῶν διαφόρων Ποντιακῶν Κέντρων καὶ Σωματείων, ποιήματα, ἀνέκδοτα κτλ., θέλουσι δημοσιευθῆ εὐχαρίστως.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ: Τὰ χειρόγραφα δέον νὰ γράφωνται ἐπὶ τῆς μιᾶς μόνον ὄψεως τοῦ χάρτου.

Ἐκ τῆς Συντάξεως

Τ' ΕΜΕΤΕΡΟΝ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠ'.

ΤΟΥ ΛΑΜΠΟΝΟΣ

Ἀτὸ ντὸ θὰ λέγω σας ἀτώρα, πρὶν τὸν πόλεμον ἐγέντονε.

Ἀτότε ὁ κόσμον τ' ἐμέτερον πολλὰ ἀγαπημένον ἔτον, ἴλιαμ οἱ χωρέτ' ἐμοῦν. Ἐκράτ' ναν χέρ' ὁ εἶνας τὸν ἄλλον, ὁ συγγενὸν τὸν συγγενόν, ὁ γειτονᾶς τὸν γειτονᾶν καὶ ὁ χωρέτες τὸν χωρέτεν ἀτ'. Νὲ κακίαν 'ς σὴν καρδίαν ἀτουν εἶχαν, νὲ δόλον ς' σὸν νοῦν ἀτοῦν. Ἀς σοῦ Θεοῦ τὸν δρόμον κανένας 'κ' ἐβγαίν'νεν. Καὶ τῆ πατρίδας πατὰ συνήθεια, ἀπὸ πάπποι πρὸς πάπποι, ξαΐ κ' ἐφέκαν. Τὰ παιδία ἀς σοῦ κυροῦ καὶ τῆς μάνας τὸν λόγον καμμίαν κ' ἐβγαῖναν. Οἱ νέοι εἶχαν τὸ σέβας σοῖ μειζοτέρτς καὶ πάντα πα σοβαροὶ καὶ μετρημέν' ἔσαν. Μὴ τερῆτεν ἀτώρα 'ς σὰ σημερ'νὰ τὰ ἡμέρας ντὸ ἔρθαμε, ἐρχίνεσαμε ἐμεῖς - ἐμᾶς πα νὰ μὴ πεγνεύκουμες. Ἐχάλασαμε τὰ συνήθεια μουν καὶ τὰ φερσίματα μουν. Μὲ τὸ νὰ ἐτράνυνεν κάπως ἡ δουλεία μουν ἐτράνυνεν καὶ τὸ μυτὶν ἐμοῦν καὶ τ' ἄλλτς 'κὶ καταδέχκουμες. Ἐποίκαμε καὶ τὸν Μῆτον... Τάκην καὶ τὸν Λάμπον... Μπάμπην. (Λελεύω σας ἐμὲν ἀπέσ' μὴ βάλετεν, ἐγὼ πάντα ὁ Λάμπον θὰ εἶμαι).

Τὸ σωστὸν ἂν θὰ λέγωμε, ἀοῖκα ζευζεκλούκια, ἀοῖκα περιφανείας καὶ ἀοῖκα εὐκαιροκεφαλίας, πολὺ ὀλίγ' ἀς σ' ἐμᾶς ἐχτέθιανε. Ἀτίν' πα ἐθαρροῦν «ἐξέλιξιν» ντὸ λέγ'νε, ἀτὸ ἔν. Ἂν, κ' ἐντρέπουμναι θὰ ἔλεγα σας, ἕναν ἐμορφον χοντρὸν καὶ στρογγυλὸν ντὸ ἔλεγεν ἡ σχωρεμέντσα ἡ καλομάννα μ' γιὰ τ' ἀτίντς.

Ἂρ' πολλὰ μὴ κεβεζελεεύω, ἂς ἀρχινῶ.

Ἡ θεία μ' ἡ Τσόφα, χέρα γυναῖκα ἔτον καὶ ἕναν μονιαχὸν παιδίν εἶχεν, τὸν Γιωρίκαν. Σ' ἀτὸν τὸν γυιὸν ἀτς ἀπάν' πολλὰ ἐμέκια εἶχεν καὶ πολλὰ πα μουράτια ἐθέλ'νεν νὰ παίρ'.

Ὁ ἄντρας ἀτς, ὁ Δημήτρης, ὄντας ἐπέθανεν ἀδᾶ 'ς σὴν Καλαμαρίαν ἀπάν', τὸν καιρὸν ποὺ ἔρθαμε πρόσφυγες, ὁ Γιωρίκας ὀκτὼ χρονῶν πα καλὰ - καλὰ 'κ' ἔτον. Ὕστερα ἐδέβασαν ἀτὲν ἀτοῦ κι' ἂν 'ς σὰ μακρυνὰ τὰ χωρία μὲ τ' ἄλλτς ἐντάμαν καὶ ἐποίκαν ἀτὲν «ἀποκατάστασιν». Ἡ μάρσια ἡ Τσόφα ἡ ψύ' ἀτς καὶ ἡ ζωὴ ἀτς, ὅλον 'ς σὸν Γιωρίκαν.

Μὲ τὴν δουλείαν ἀτς' τὴν τιμιότηταν ἀτς, τὴν οἰκονομίαν ἀτς καὶ τὴν νοικοκυρωσύνιαν ἀτς ἐμάτσεν ἀτον γράμματα. (Τὸ παιδίν πα πολλὰ καλὰ ἐμαθάν' νεν).

Ἂς σοῦ ἐτελείωσεν τὸ Γυμνάσιον ὁ Γιωρίκας, ἐπῆγεν καὶ δύο χρόνια πα 'ς σὴν Ἀκαδημίαν 'ς σὴν Θεσσαλονίκην καὶ ἐξέβεν δάσκαλος. Ἂν ἐρωτάτεν, ἡ θεία μ' ἡ Τσόφα ποπᾶν ἐθέλ'νεν νὰ ἐποῖνεν τὸν Γιωρίκαν. Ὁ κύρτς ἀτς πα καὶ ὁ πεθερὸς ἀτς πα ποπάδες ἔσαν καὶ 'κ' ἐθέλ'νεν νὰ κόφκεται τὸ πετραχέλ' ἀς σ' ὀσπίτ'ν ἀτς.

Νέϊσα, ἂρ' ὅλα μὲ τὸ καλὸν ἐτελείωσαν καὶ ἐκλῶστεν 'ς σὸ χωρίον ὁ Γιωρίκας. Οἱ γειτονάδες καὶ οἱ χωρέτ' εἶνας-εἶνας ἐπέγναν 'ς σὸ καλωσόρισμαν καὶ ἐστυχαρίζαν τὴν Τσόφαν. Ἐκεῖνε πα ἀς σὴν χαρὰν ἀτς ἐπέτανεν. Ἐθαρρεῖς 'ς σὴν γῆν πα 'κὶ ἐπάτ'νεν.

Τ' ἄλλο τὴν ἡμέραν, 'ς σὸ βράδον ἀπάν', ἔρθεν 'ς σ' ὀσπίτ' τῆ Τσόφας ὁ δάσκαλον τῆ χωρί', ὁ «κύριος Βαγγέλης» Ἂς λέγω σας' ντὸ 'κὶ ἐγέντον ὁ Γιωρίκας ποπᾶς καὶ ντὸ ἐξέβεν δάσκαλος, σεπέπ'ς ὁ κύριος Βαγγέλης ἔτον. Πόντιος 'κὶ ἔτον, ἅμα πολλὰ χρόνια ἐκάτσεν 'ς σὸ χωρίον ἐμοῦν δάσκαλος καὶ τὴν γλῶσσαν ἐμοῦν πολλὰ καλὰ ἐγροίκανεν. Κατὰ δεχτικὸς ἄνθρωπος ἔτον καὶ τ' ἐμετέρ' πολλὰ ἐγάπαναν ἀτόν.

— Καλῶς τὸν δέχτηκες καὶ νὰ τὸν χαίρεσαι τὸν γυιό σου, κυρὰ Σοφία· Βλέπεις, κουράστηκες καὶ ὑπόφερες, ἀλλὰ νὰ τώρα ποὺ τελείωσαν ὅλα μιὰ χαρά.

Εὐχαριστῶ δάσκαλε. Ἐσὲν πα ὁ Θεὸν ἤντιαν θέλτς νὰ χαρίζ' σε.

Ἐκάτσεν ὁ δάσκαλον καὶ μὲ τὸν Γιωρίκαν κάμποσον ὥραν ἐκολάτσευαν, μίαν τ' ἀγίχτα καὶ μίαν ποὺ πουριχτά. Ἡ θεία μ' ἡ Τσόφα πα ἐμπαίν'νεν καὶ ἐβγαίν'νεν καὶ ἐποῖνεν τ' ὀσπιτί τὰ ἐλαφρὰ τὰ δουλείας.

— Ἔλα κάτσε καὶ σὺ κοντά μας κυρὰ Σοφία· κάτι ἔχω νὰ σοῦ πῶ.

Γνωστικέσα καὶ ἰγκιζάρενα γυναῖκα ἔτον, κάτ' ἐγροῖξεν ἀς σὰ ποὺ πουρίγματα τουν.

— Λάσ' ὀγουρλὶν δουλείαν θὰ λέεις με, δάσκαλε.

— Κυρὰ Σοφία, ἐσὺ ὡς τώρα πολὺ κουράστηκες καὶ βασανίστηκες γιὰ νὰ μεγαλώσης καὶ νὰ σπουδάσης τὸν Γιῶργο. Τώρα εἶναι καιρὸς νὰ τὸν καλοπαντρέψης, νὰ ἡσυχάσης καὶ νὰ χαρῆς καὶ σὺ λίγο.

— Κι' ἂρ' τ' ἐμὸν τὸ μουράτ' πα ἀτὸ ἔν, δάσκαλε. Οὐς τ' ἀτώρα πολλὰ ἐνεγκάστα καὶ ἐτυραννίγα, ἅμμα ὁ Θεὸν ἐβοήθησεν καὶ ὅλα ἔρθαν ράσ'τια.

Ἀτώρα θὰ εὑρίκομε ἕναν καλὸν κορίτς, προκομμένον καὶ γνωστικόν, θὰ ἐφτάγωμ' ἀτὸ νύφεν καὶ ἐγὼ πα θὰ τερῶ ἀτς καὶ αἴρουμαι.

— Φυσικά, κυρὰ Σοφία, τὴν νύφη ποὺ θὰ κάνης νὰ ἔχη προῖκα, μετρητά, κτήματα καὶ ὅ,τι ἄλλο χρειάζεται σ' ἕνα σπίτι, ὅπως ἀξίζει στὸν Γιῶργο. Νὰ μὴν πᾶνε ἄδικα τόσα χρόνια ποὺ σπούδασε.

— Λελεύω σε δάσκαλε, ἀτώρα ντὸ εἶπες ξαΐ κι' ἐπεγνεύτατα. Ἄμον ντὸ λές, 'ς σὸ παζὰρ θὰ ἐβγάλωμε τὸν Γιωρίκαν;

— Σήμερα, κυρὰ Σοφία, ἡ ζωὴ εἶναι δύσκολη καὶ ἔχει πολλὲς ἀπαιτήσεις.

— Κιὰ πάσ' κι ντὸ ἔν κωτσὸς γιὰ στραβὸς ὁ Γιωρίκας; Γράμματα πα ἔμαθεν, δάσκαλος πα ἐγέντον, ἂς δουλεύ' νὰ ζῆ καὶ νὰ καλοζῆ. Ντὸ θέλ' τὴν προῖκαν; Κοπάλ' κάθαν ἡμέραν 'ς σὸ κιφάλ'ν ἀτ'; Ἕναν καλὸν κορίτσ', προκομμένον καὶ γνωστικὸν ἂς τεροῦμε καὶ βάλωμε 'ς σ' ὀσπίτ' ν' ἐμοῦν καὶ ἄλλο τιδὲν 'κὶ χρειάσ'κεται. Ἀτὸν πα θὰ τιμᾶ καὶ τὴν μάνναν ἀτ' πα. Ἀπ' ἀτὸ καὶ καλλίον προῖκαν θέλ';

— Ναί, ἀλλὰ μεθαύριο θὰ μεγαλώση ἡ οἰκογένειά του, θὰ κάνη παιδιά, θὰ ἔχουν ἔξοδα, σπουδὲς καὶ τόσα ἄλλα καὶ αὐτὸς μὲ ἕναν μισθὸ δασκάλου πῶς θὰ τὰ βγάλη πέρα; Ἐνῶ ἂν πάρη...

—Στά' δάσκαλε, στά', ἀτώρα θὰ ἐφτᾶς με καὶ ἀποκαλατσεύω Ἐξέρτς ἐγὼ πῶς ἐσπούδαξα τὸν Γιωρίκαν; Μὲ τ' ἕναν χτῆνον ντὸ ἔχω· Πρωῖ - βράδον ἔκουβάλ' να ἐφάζ' να καὶ ἐπότιζ' ἀτό, ἐτσπλάευα τὸ γάλαν καὶ τὸ βούτορον, ἐπούλ' να τα καὶ ἐστείλ' να τον τὰ παράδες. Ἀτὸς πα, μὲ τ' ἀτόσα καλὰ ντ' ἐχτέθεν, ἂν φογάται τὴν ζῆσιν ἀτ, ἂς πάρ ἕναν χτῆνον, νὰ ἀλμέχτεται πολλὰ γάλαν. Ἐγροίξετεν;

— Περίεργοι ἀνθρῶποι εἶστε ἐσεῖς οἱ Πόντιοι καὶ πολὺ πεισματάρηδες. Μακάρι ὅλοι νὰ ἐσκέφτονταν ἔτσι. Μὰ ἐμεῖς ἐδῶ ἔχομε συνήθειο νὰ δίνη τὸ κορίτσι προῖκα ὅταν θὰ παντρευτῆ γιὰ νὰ μπορέση νὰ στερεωθῆ ἡ νέα οἰκογένεια.

— Ἂς λέγω σε δάσκαλε. Ἐμεῖς 'ς σὰ μέρια μουν τὴν προῖκα συνήθειον κι' εἴχαμε. Ἀδάκες ἀκούομ' ἀτό. Ἐμεῖς ἐτέρνα με τ' ὀσπίτ', ἐτέρμναμε καὶ τὸ κορίτς καὶ ἐποίναμε νύφεν. Ἐτέρναμε τὴν οὔγιαν κι' ἐπαίρναμε τὸ πανίν· ἐτέρναμε τὴν μάνναν, κι' ἐπαίραμε τὸ παιδίν. Καὶ νὰ ἔλεπες ντ' ἔμορφα οἰκογένειας πα ἐχτίουσαν! Τ' ἐμέτερον τ' ὀσπίτ' 'ς σὴν πατρίδαν ἐμοῦν, δεκαοχτὼ χουλιάοια εἶχεν. Καὶ καμμίαν πα 'ς σὴ χώρας τὰ στόμματα κι' ἐσέβεν. Ἔμορφα καὶ ἀγαπημένα ἐζήναμε.

— Ἀφοῦ ἀδᾶ, μητέρα, ὅλ' οἱ ἄντρες ὄνταν θὰ ὑπαντρεῦνε, παίρ'νε προῖκαν, ἐμεῖς θὰ διορθώνωμε τὰ συνήθεια ἀτουν; εἶπεν καὶ ὁ Γιωρίκας.

— Νέπαι, μ' ἐφτᾶς με ἀτώρα καὶ ἀποβρετίζω ὅλτς ἀδᾶ τεσὸν τ' ἀγούρτς τίναν λές. Τεὰ ἀραεῦνε τῆ ζῆς τὸ κολάϊ καὶ 'ς σὸ τέλος ἐμπαίν'νε 'ς σῆ γυναικὸς ἀτουν... ἥμαρτα κάτ' θὰ ἔλεγα ἀτώρα. Ἄξον Γιωρίκα! Ἂν εἶμαι ἡ μάννα σ' καὶ ἂν εἶσαι τὸ παιδί μ', ἄφ ς ἀτὰ τὰ ζευζεκλούκια.. Νέ ὁ κύρη σ' νέ ὁ πάππο σ' καὶ νέ ὁ λυκοπάππο σ' ἐποῖκαν οἰκογένειας μὲ τὴν προῖκαν. Τὸν δρόμον ντ' ἔνοιξαν, ἐκεῖν' ἐκεῖ ἀπάν' θὰ πορπατοῦμε καὶ ἐμεῖς. Ντὸ θὰ παίρωμε ἐμεῖς τὰ συνήθεια ντὸ εὕραμε ἀδᾶ, ἂς ραῖρνε οἱ ἄλλ' τ' ἐμέτερα.. Πολλὰ καλλίον θὰ γίνεται ὁ κόσμον. Εἴπαμε... Ἕναν καλὸν προκομμένον καὶ γνωστικὸν κορίτς. Ἄμον τῆ Λιβερίτσας τὴν Πηνελόπην. Ἐγροῖξες;

⁂

Ἀτώρα ἔρθεν τ' ἐμὸν ἡ σειρὰ ξὰν νὰ λέγω. Ἀγοῦτοιν τ' ἐμέτερον οἱ ἀνθρῶπ', μὲ τὴν ὑπαντρείαν ἀτουν πόσον στέρεα ἐστάλιζαν τὴν οἰκογένειαν ἀτουν καὶ πόσον ἔμορφα ἔχτιζαν τὸν κόσμον ἀτουν;

Καὶ 'ς σὸ σημερνὸν τὸν κόσμον, ἀοῖκον κεπαζελοῦκ καὶ ἀοῖκον τρανὸν γεραὰν νὰ ἐγέντονε ἡ προῖκα;

Τζάνουμ' ἕναν κοὶ δύο ὀσπίτια μή' κ' ἐσβῆγαν καὶ κ' ἐχάθαν σεπεπί ἡ προῖκα;

Ἂς μὴ λέγωμε καὶ τ' ἄλλο, ντὸ πέντε στεφανοῦνταν καὶ δέκα χωρίγουνταν.

Ἂν ἔχω ἄδικο, πέτε μ' ἀτό.

Ἡ ἐκπομπὴ τῆς Εὐξείνου Λέσχης γίνεται ἐπὶ τοῦ παρόντος μόνον ἀπὸ τὸν Ραδιοφωνικὸν Σταθμὸν Ἐνόπλων Δυνάμεων Βορ Ἑλλάδος κάθε Τετάρτην καὶ ὥραν 6.45'.

ΠΟΝΤΙΑΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

Ο ΤΡΑΝΤΑΦΥΛΛΟΝ ΚΑΙ Η ΔΑΣΚΑΛΤΣΑ

Τοῦ κ. Γ. Κανδηλάπτου—Κάνεως

Ὁ Τραντάφυλλον ἀς σὴν Νίψαν εἶχεν πολλὰ πρόβατα καὶ ἐτέρνεν ἀτά, ἐποῦλνεν τὸ γάλαν καὶ ἐπαρανεύκουντον.

Σ' σὸ χωρίον ἀτ' ἔτον καὶ εἶνας δασκάλτσα, π' ἐγόραζεν ἀπ' ἐκεῖνον γάλαν κάθαν πουρνόν. Ἕναν πουρνὸν Καλομηνᾶ οἱ ὀσπιτανοὶ τοῦ Τρανταφύλλ' ἐπηγαν σύναυγα 'ς σὸ χορτοθέριγμαν καὶ 'κ' ἔλμεξαν τὰ πρόβατα καὶ ἡ δασκάλτσα ἔρθεν ἀπὸ πουρνοὺς νὰ παίρ' τὸ γάλαν ἀτς.

—Ἄχ κυρία, εἶπεν ὁ Τραντάφυλλον, ὀσήμερον κ' ἔλμεξαμε τὰ πρόβατα.

—Θεῖον, εἶπεν ἡ δασκάλτσα, ἐγὼ ἐξέρω νὰ ἀλμέγω καὶ ἐπῆρεν τὸ κοβλὰκ καὶ ἔτρεξεν 'ς σὸ σταλίν.

Χωρὶς νὰ τερῆ ὁλόγερα ἐπίασεν τὸν κόσιον ἀς τὰ κρεμαστά τ' καὶ ἐρχίνεσεν νὰ σύρ'ει ἀτα.

Ἐθάρρεσεν μαστάρια εἶναι. Ὁ κόσιον ἐπόνεσεν, ἐδέκεν ἀτεν ἕναν λάχταν καὶ ἐκλῶσιεν νὰ κερατίζ' ἀτεν.

—Μῶσε θεῖον Τραντάφυλλε, εἶπεν ἡ κόρη, ἀβοῦιος κόσιος ἔν καὶ ἐγὼ ἐθάρρεσα πρόβατον, ἀλμέγω.

—Πουλόπομ' εἶπεν ὁ Τραντάφυλλον, ἐσὺ ἀς σοῦ κ' ἐπόρεσες νὰ χωρίγ'ς τὸν κόσιον ἀς σὰ πρόβατα, φογοῦμαι 'κὶ θὰ χωρίγ'ς καὶ τὸν ἄντρα σ' ἀς σ' ἀγούρτς.

Ο ΣΠΕΝΤΑΜ'Σ ΚΙ Η ΑΠΟΔΟΣΙ...

Τοῦ κ. Μιχ. Μεταλλείδη

Τσοπᾶνος ἔτανὸ Σπεντάμ'ς ὁ Μαστουκάτες, ἀγράμματος ἔτον, κανάν σὸν κόσμον κι' εἴχεν καὶ κανὰν πα σὰ κρίματα τ' κι' ἔγραφεν.

Ἀς τὸ καλύβ' ντ' ἐκοιμάτουν τὴν νύχταν, καὶ τὰ ραχία ντ' ἐβόσκιζεν τὴν ἡμέραν τὰ ζᾶ τ' ἄλλο τιδὲν κι' ἐξαιρεν. Τὰ πρόβατα τ' καὶ τὰ χτήνια τ' ἔσαν τὸ παντοτενόν ἡ παρέα τ'. Ἐκίκλησας πρόσωπον κι' ἔλεπεν, καὶ τὸν ἔξεργον ἀσὸν ἔπεργον κι' ἐξεχώριζεν. Γιὰ τὸν Σπεντάμ' ὅλα τὰ ἡμέρας τῆ Θεοῦ ἔναν ἔσαν.

Χρόνια ἔρθαν κι' ἐπέρασαν, κι' ἀτὸς ἐκκλησίας κατωθύρ' κι' ἐπάτεσεν, καὶ κοινωνίαν Θεοῦ σὸ στόμαν ἀτ' κι' ἐσέγκεν...

Ἕναν Σαρακοστήν, οἱ γειτονάδες καὶ οἱ μειζοτέρ' τῆ χωρί' ἀτ' ἀπ' ἀδᾶ εἶχαν, ἀπ' ἐκεῖ εἶχαν, ἔβαλαν ἀτόν, ὕστερα ἀσ' ἀτόσα χρόνια, νὰ πάη 'ξομολογέται καὶ νὰ μεταλάβ'.

Ἀρ' ἐσκῶθεν ἐπῆγεν τὸ Μεγαλοβδόμαδον σὸν γέρον σὸν ποπᾶν τῆ χωρί' ἀτ' π' ἐποῖνεν καὶ τὸν ἐξομολόγον, γιὰ νὰ λέη τὰ κρίματά τ' νὰ παίρ' συχώρεσιν, καὶ νὰ πάη τ' ἄλλ' τὴν ἡμέραν κοινωνίζ'.

Ὁ ποπᾶς μὲ τὸ πετρασχεῖλ' σῆ γούλαν ἀτ' ἐχαρτοδέβαζεν ἐκε'

ΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΛΛΗΝΟΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Τοῦ κ. Γεωργ. Καζαντζίδου-Ὑφηγητοῦ Πανεπ. Θεσ)νίκης

(Συνέχεια ἐκ τῆς 1ης σελίδος)

ρικῆς ἰσορροπίας τὸ ὁποῖον παρέχουν αἱ ἁπλαῖ καὶ σοφαὶ των κινήσεις εἰς τοὺς χορεύοντας.

Ἡ κοινὴ Ποντιακὴ διάλεκτος δὲν εἶναι θυγάτηρ τῆς κοινῆς γλώσσης τῶν Ἑλληνιστικῶν χρόνων ἀλλὰ ἀδελφὴ αὐτῆς καὶ μάλιστα ἐν πολλοῖς πλησιέστερον κειμένη πρὸς τὰ ἀρχαῖα πρότυπα. Ὁ ὁδοστρωτὴρ τῶν Ἑλληνιστικῶν καὶ μεταελληνιστικῶν χρόνων, ὁ ὁποῖος κατέστησεν ἀπαλωτέρας καὶ ὀλιγώτερον ἰλιγγιώδεις τὰς ἀντιθέσεις εἰς τὸ τοπίον τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, δὲν ἐλειτούργησεν εἰς τὰ ὄρη καὶ τὰς χαράδρας τοῦ Πόντου. Ὡς μόνη δὲ ὁδός, διὰ τῆς ὁποίας ἡ Ἑλληνιστικὴ γλῶσσα ἠδυνήθη νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὰς κορυφὰς τοῦ Πόντου, ἔμειναν τὰ κείμενα τῆς Καινῆς Διαθήκης, καὶ αὐτὰ ὡς κείμενα ἐκκλησιαστικὰ μᾶλλον, παρὰ ὡς κοινῶς ὁμιλουμένη γλῶσσα. Διὰ τοῦτο ὁ προομηρικὸς ἀϝῦτος (ἄλφα, δίγαμμα, ὖψιλον, ταῦ, ὁμικρόν, σῖγμα) ἔμεινεν ἀγοῦτος ἢ ἀβοῦτος, ἢ κοινότερον, ἀοῦτος, ἀφίχθη εἰς Ἑλλάδαὡς ἀοῦτος διεπομπεύθη ὡς ἀοῦτος, παρηγκωνίσθη ὡς ἀοῦτος καὶ ἔστιν ὅτε ἐπηνέθη ὡς ἀοῦτος, σπανίνίως δὲ ὑπεστηρίχθη ὡς ἀοῦτος.

Ἡ ἀπερχομένη σήμερον Ποντιακὴ γενεὰ εἶδε καὶ δύναται νὰ μαρτυρήσῃ πολλὰ διὰ τὰ τελευταῖα μαρτύρια τοῦ Ποντιακοῦ Ἑλληνισμοῦ:

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Πρώτου Παγκοσμίου πολέμου ἑκατοντάδων Ἑλληνικῶν κωμοπόλεων καὶ χωρίων οἱ κάτοικοι ἐνώπιον τῶνπροελαυνόντων Ρωσσικῶν στρατευμάτων ἐξωρίσθησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων εἰς τὰ ἐνδότερα εἰς μίαν πορείαν φθορᾶς, πείνης, ἀσθενειῶν, ἐξαντλήσεως καὶ ἀφανισμοῦ. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ τελευταίου Ἑλληνοτουρκικοῦ πολέμου ὠργανώθη ὑπὸ τοῦ Τουρκικοῦ Κράτους καὶ ἐπραγματοποιήθη ὁ ἀποκεφαλισμὸς τοῦ ἐναπομείναντος ἐκεῖ Ἑλληνισμοῦ. Οἱ διανοούμενοι καὶ τὰ ἐξέχοντα μέλη τῆς Ἑλληνοποντιακῆς κοινωνίας ἐδολοφονήθησαν. Αἱ ἰδεαλιστικώτεραι φυσιογνωμίαι καὶ αἱ ἡγετικαὶ προσωπικότητες ἐξωντώθησαν. Καὶ ὁ ἄρρην πληθυσμὸς τῶν μεγάλων παραλιακῶν πόλεων ἐξωρίσθη εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀνατολίας διὰ μίαν ἀτελείωτον πορείαν ἐκμηδενίσεως. Εἰδικώτερον, δύο ἀποστολαὶ ἐξ Ἀμισοῦ, ἀπὸ χιλίους ἐπίλεκτους Ἕλληνας ἑκάστη, ἐθερίσθησαν διὰ τῶν πολυβόλων εἰς καταλλήλως προετοιμασθέντα σημεῖα τῆς διαδρομῆς. Ἡ λῆξις τοῦ πολέμου ἐκείνου εὗρε μέγα μέρος τοῦ ἄρρενος ἰδίᾳ Ἑλληνοποντιακοῦ πληθυσμοῦ ἐν διασπορᾷ: ἄλλους ἐν ἐξορίᾳ, ἄλλους κρυπτομένους καὶ ἄλλους πολεμοῦντας εἰς τὰ βυνὰ σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις.

Καὶ ἔλαβεν ὁ ἐπιζήσας Ἑλληνοποντιακὸς πληθυσμὸς τὸν δρόμον τῆς ἐπιστροφῆς πρὸς τὴν ἀρχέγονόν του ἀφετηρίαν, τὴν Ἑλλάδα. Νέα ζωὴ ἐπρόκειτο νὰ ἀρχίσῃ, βασικὰ προβλήματα ἔπρεπε νὰ λυθῶσι: Προβλήματα ἀποκαταστάσεως, προβλήματα προσαρμογῆς πρὸς τὸ φυσικὸν περιβάλλον, προβλήματα συμβιβασμοῦ πρὸς τὸ πολιτιστικὸν περιβάλλον, ἀλλὰ καὶ προβλήματα διατηρήσεως τῶν ἀξιῶν ἐκείνων, αἱ ὁποῖαι ἐγαλούχησαν τὰς προνενεστέρας γενεάς.

Πραγματικῶς ἡγετικαὶ φυσιογνωμίαι μὲ κύριον μέλημα αὐτῶν τὸ πράττειν τὰ κοινά, ἂν διεσώθησαν τοιαῦται, ἠδύναντο νὰ ἀριθμηθῶσιν εἰς τὰ δάκτυλα τῆς μιᾶς χειρός. Πόντιοι ἐπαγγελματίαι, ἐπιστήμονες, ἐκ Ρωσσίας ἰδίως καὶ ἐκ Τραπεζοῦντος, ἡ ὁποία ἐδεινοπάθησεν ὀλιγώτερον, ἐτέθησαν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ποντίου Ἑλληνισμοῦ διὰ τὴν προώθησιν τῶν ζητημάτων του καὶ τὴν χειραφέτησίν του. Ἀλλὰ τὸ πρόβλημα τῆς ἡγεσίας, ἀκόμη καὶ ὑπὸ τὰς καλλιτέρας τῶν προϋποθέσεων δὲν εἶναι πρόβλημα, τὸ ὁποῖον ἐπιλυόμενον παραμένει λελυμένον. Ἀνήκει καὶ αὐτὸ εἰς τὴν αὐτὴν κλάσιν ὀντοτήτων ὅπως καὶ τὸ πρόβλημα τῆς Ἐλευθερίας, ἐπιλυόμενον δὲ ἀπαιτεῖ διαρκῆ ἐπαγρύπνησιν καὶ φροντίδα ἵνα ἀφ' ἑνὸς μὲν μὴ περιπλέκεται ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀναπροσαρμόζεται καὶ διατηρεῖται λελυμένον ὡς πρὸς τὰς ἑκάστοτε ἀπαιτήσεις.

Ὁ Ποντιακὸς Ἑλληνισμὸς ἐνεφανίσθη ἐδῶ ἐν Ἑλλάδι ὡς ἕνας οἱονεὶ ἀπόκοσμος κλάδος τοῦ Ἑλληνικοῦ δένδρου καὶ παρουσιάζει μίαν ἔντονον ἰδιοτυπίαν. Δυνάμεθα τώρα νὰ ἐνθυμηθῶμεν πόσον φαιδρὰν ἐντύπωσιν ἐπροξένει κατὰ τὰ πρῶτα προσφυγικὰ ἔτη τὸ Ποντιακὸν γλωσσικὸν ἰδίωμα καθὼς καὶ τὸ ἦθος καὶ ἡ εὐπιστία τοῦ Ποντοέλληνος. Τοὺς ἐκ Πελοποννήσου καὶ τοὺς αὐτόχθονας συνέλληνας δὲν ἤργησαν νὰ συναγωνίζωνται καὶ ἐν πολλοῖς νὰ ὑπερβάλλουν οἱ ἐξ Ἰωνίας καὶ Ἀνατολικῆς Θράκης συμπρόσφυγες εἰς χλεύην τοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώματος τοῦ ἤθους καὶ τῆς εὐπιστίας τῶν Ποντίων.

Ἀπεδείχθη ὅμως καὶ καθημερινῶς ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ Ποντιακὸς Ἑλληνισμὸς ἦτο καὶ παραμένει φορεὺς ἑνὸς γνησίως Ἑλ)κοῦ πολιτισμοῦ ἑνὸς ρωμαλαίου πολιτισμοῦ. Τοῦ πολιτισμοῦ τῆς ἁπλότητος τῶν τρόπων καὶ τῆς ἀληθείας, πολιτισμοῦ εἰς τὸν ὁποῖον τὸ ψεῦδος ὡς ἱκανότης καὶ ὡς εὐφυΐα εἶναι ἀδιανόητον, πολιτιομοῦ εἰς τὸν ὁποῖον ἡ ἀπάτη ὡς κανὼν εἰς τὴν ζωὴν εἶναι παντάπασιν ἀνυποψίαστος, πολιτισμοῦ εἰς τὸν ὁποῖον ὁ ἡρωϊσμὸς δὲν εἶναι πρᾶξις θεατρικὴ ἀφίνουσα ἀλώβητον τὸν θίασον ἀλλὰ θυσία τῶν ἀτόμων σιωπηρὰ καὶ συνειδητή, ἀναγκαία διὰ τὴν ζωὴν τῶν ἐθνῶν, πολιτισμοῦ εἰς τὸν ὁποῖον τὸ ζήτημα τῆς ὑπάρξεως ἰδανικῶν δὲν εἶναι ζήτημα ἐξωτερικῶν τύπων ἐπιβαρῦνον ὡρισμένας τινας στιγμάς, ἀλλὰ ζήτημα ἐσωτερικῆς πληρότητος καλύπτον ὁλόκληρον ζωήν. Ἕνα τοιοῦτον πολιτισμὸν φέρει τὸ Ποντιακὸν στοιχεῖον καὶ δεικνύει χωρὶς καμμίαν ἐπίδειξιν: Διὰ τῆς ἐργατικότητος καὶ νομοταγείας του, διὰ τῆς ἀνδρείας του κατὰ τὸν πόλεμον, διὰ τῆς φιλοξενίας του κατὰ τὴν κατάρρευσιν διὰ τῆς ἀντιστάσεώς του κατὰ τὴν ἐχθρικὴν κατοχήν, διὰ τῆς φιλομαθείας καὶ προοδευτικότητός του.

Οἱ Ποντοέλληνες εἶναι ἐκ χαρακτῆρος καὶ ἀγωγῆς ὀλιγώτερον κατάλληλοι διὰ τὸν ρόλον τῶν ἐλιγμῶν καὶ περισσότερον κατάλληλοι νὰ ὑπηρετήσουν ἀρχὰς καὶ ἰδέας. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ὅστίς ποτε ἠδυνήθη νὰ τοὺς φιλοτιμήσῃ ἔδρεψε πλουσίους τοὺς καρποὺς τῆς αὐτοθυσίας των. Θὰ ἦτο ἀχαριστία πρὸς τὸν πολιτισμόν, ἐὰν συνεβουλεύαμεν τοὺς Ποντίους συμπατριώτας νὰ ἀποβάλουν τὸ ἰδεαλιστικὸν αὐτὸ στοιχεῖον τοῦ χαρακτῆρος των. Θὰ ἦτο ὅμως ἀφροσύνη καὶ ἐγκληματικὴ ἀμέλεια, ἐὰν δὲν ὠπλιζόμεθα οἱ Πόντιοι μὲ μεγαλυτέραν συνοχὴν καὶ συνεργασίαν. Συνοχὴν γύρω ἀπὸ τὰς κληρονομηθείσας ἀξίας καὶ συνεργασίαν δι' ἓν εὐδοκιμοῦν Ποντιακὸν στοιχεῖον μέσα εἰς μίαν εὐδοκιμοῦσαν Ἑλληνικὴν Πατρίδα.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΑΚΗ

ΙΔΡΥΣΙ ΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΣΩΜΑΤΕΙΟΥ ΣΤΟΝ ΕΒΡΟΥ

Στὰ πρῶτα χρόνια ποὺ ἀφίχθηκαν ὁμαδικὰ στὴ Δυτικὴ Θράκη Πόντιοι πρόσφυγες, ἱδρύθηκε τὸ 1925 προσφυγικὸ ποντιακὸ σωματεῖο στὴν Ἀλεξανδρούπολη, πρωτεύουσα τοῦ Νομοῦ Ἔβρου, μὲ τὴν ἐπωνυμία «ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΠΟΝΤΙΩΝ ΕΒΡΟΥ». Ἡ ὀργάνωση αὐτὴ μὲ πρόεδρο, σχεδὸν μόνιμο, τὸν μακαρίτη Δημοσθένη Ἐφραιμίδη καὶ συνεργάτες τοὺς κ.κ. Π. Τσιτιρίδην, Σπ. Τσαϊρίδην, Ν. Τοπαλίδην καὶ τὸν γράφοντα ἐργάσθηκε ἐντατικὰ κυρίως γιὰ τὴν ἀστικὴ καὶ γεωργικὴ ἀποκατάσταση τῶν Ποντίων προσφύγων. Στὰ δέκα περίπου χρόνια τῆς δράσεώς του, ὁ Σύνδεσμος Ποντίων Ἔβρου, ἐπετέλεσε τὸ καθῆκον του καὶ ἐπέτυχε πολλὲς ἀπὸ τὶς ἐπιδιώξεις καὶ σκοποὺς αὐτοῦ. Κατόπιν γιὰ διαφόρους λόγους περιέπεσε σὲ ἀφάνεια καὶ διαλύθηκε σιωπηρῶς.

Ἡ ἔλλειψις κάποιου ὀργάνου ἢ κέντρου συνεννοήσεως καὶ ἐπικοινωνίας τῶν Ποντίων τῆς περιφερείας Ἔβρου ἦταν πάντοτε αἰσθητὴ καὶ τελευταῖα πρόβαλλε σὰν ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη. Ἔτσι στὶς 8 Μαΐου ἐ. ἔ., ἱδρύθηκε νέο Σωματεῖο μὲ ἕδρα τὴν Ἀλεξανδρούπολη καὶ μὲ ἐπωνυμία «ΕΝΩΣΙΣ ΠΟΝΤΙΩΝ ΕΒΡΟΥ» καὶ ἐξελέγη καὶ τὸ πρῶτο Διοικ. Συμβούλιο ἀποτελούμενον ἀπὸ τοὺς κ.κ. Κ. Χριστοφορίδην πρόεδρον, Ἰ. Ξενιτίδην ἀντιπρόεδρον, Ἰ. Κανδηλάπτην Γεν. Γραμματέα, Κ. Παπαδόπουλον Ταμίαν καὶ μέλη Ἠλ. Ἀλεξανδρίδην, Ἰ. Κουραντζῆν, Ἰ. Καλτσίδην, Γ. Ζαζόπουλον καὶ Ἀλκ. Τοπαλίλην.

Συγχαίρων ἐκείνους ποὺ εἶχαν τὴν πρωτοβουλία τῆς ἱδρύσεως τοῦ ἀνωτέρω Σωματείου τοὺς εὔχομαι καλὴν πρόοδον καὶ ἐπιτυχίαν.

Δ. Κ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
(Σταυριώτης)

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΝ ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΙΤΩΝ

(Συνέχεια ἐκ τῆς 3ης σελίδος)

τῶν κατὰ τὸν εὐσεβῆ καὶ πατριωτικὸν αὐτὸν τρόπον διοργανωθεῖσα καὶ τελεσθεῖσα ἐπιμνημόσυνος ἑορτή, ἐνεποίησεν ζωηρὰν ἐντύπωσιν καὶ εἰς τοὺς Ναουσαίους καὶ εἰς τοὺς ἐκ διαφόρων σημείων τῆς Μακεδονίας ἐκδρομεῖς τῆς ἡμέρας ἐκείνης, οἱ ὁποῖοι παρευρεθέντες ἐκεῖ τυχαίως παρηκολούθησαν τὴν τελετήν.

Σ. Σ. Ἡ ἐξαιρετικὴ συνταχθεῖσα καὶ ἀναγνωσθεῖσα εὐχὴ καθὼς καὶ ἡ θαυμασία καὶ ἱστορικὴ ὁμιλία τοῦ κ. Ἐπ. Σωτηριάδου θὰ δημοσιευθοῦν εἰς τὸ ἑπόμενον φύλλον.

Η ΣΤΕΓΗ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ

(Συνέχεια ἐκ τῆς 1ης σελίδος)

σεων.

Δὲν θὰ σχολιάσωμεν τὰ γραφόμενα, ἀλλὰ θὰ προσθέσωμεν κάτι τὸ ὁποῖον ὁ γράφων οὐδόλως ἀναφέρει. Νομίζω ὅτι λείπει ἀπὸ τὸ κείμενον, ποὺ θὰ ἔπρεπε μάλιστα νὰ προηγῆται ὅλων τῶν ἄλλων, τὸ ὅτι ἡ Εὔξεινος Λέσχη ἔχει καὶ ἰδιόκτητον Στέγην. Τότε ἀσφαλῶς δὲν εἶχε νὰ προσθέσῃ κανεὶς τίποτε ἀλλὰ μόνον μὲ εὐλάβεια νὰ ἐκφράσῃ, τὸν θαυμασμὸν καὶ τὴν ἀπεριόριστον ἐκτίμησίν του. Ἡ Εὔξεινος Λέσχη εἰς τὴν μακροχρόνιον Ἱστορίαν της, ἔχει ἀποκτήσει θησαυρούς, ὄχι ἁπλῶς ἕνα θησαυρόν, ἀλλὰ δὲν ἐμεριμνησε ν' ἀποκτήσῃ ἀποθήκην ἐντὸς τῆς ὁποίας νὰ ἐνα ποθέσῃ τοὺς θησαυροὺς πρὸς φύλαξιν.

Δὲν θὰ ἀσχοληθῷ μὲ κριτικὰς οὔτε καὶ μὲ τὸν καταλογισμὸν εὐθυνῶν διὰ τὴν μὴ πραγματοποίησιν τοῦ κεφαλαιώδους τούτου ἔργου, ἀλλὰ ἀρκοῦμαι ἁπλῶς νὰ τονίσω τὴν ἀπόλυτον ἀνάγκην τῆς πραγματοποιήσεώς του.

Μὲ ἰδιαιτέραν ἱκανοποίησιν ὅμως, χωρὶς κανένα ἐνδοιασμόν, διαπιστώνω ὅτι ἡ ἰδέα αὐτὴ ὡρίμασε πλέον εἰς τὰς ψυχὰς ὅλων τῶν Ποντίων, εἰς σημεῖον ποὺ νὰ πιστεύω ὅτι ἔφθασεν ἡ ὥρα τῆς πραγματοποιήσεως, ἀρκεῖ μόνον νὰ εὑρεθοῦν, ὀλίγοι, οἱ ὁποῖοι θὰ ἀποφασίσουν πραγματικὰ πλέον, νὰ διαθέσουν μέρος τοῦ ἑαυτοῦ των διὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ἔργου τούτου.

Εἶναι μεγάλον τὸ ἔργον, εἶναι κεφαλαιώδους σημασίας, θὰ εἶναι ὁ τελικὸς σταθμὸς τῆς δράσεως τῶν Ποντίων, διότι θὰ εἶναι ὁ φύλαξ τῶν μέχρι τοῦδε κτηθέντων, διὰ τοῦτο ἡ τιμὴ καὶ τὸ μεγαλεῖον εἰς τὸν Πρωτεργάτην ἢ Πρωτεργάτας θὰ εἶναι ἀπερίγραπτος.

Εὐτυχῶς ὁ Πρόεδρος τῆς Εὐξείνου Λέσχης ὁ ὁποῖος φαίνεται ὅτι ἀπὸ μακροῦ ἐνδιαφέρεται διὰ τὸ φλέγον τοῦτο ζήτημα, ἀφοῦ ἐστάθμισεν νομίζω ὅλους τοὺς παράγοντας, ἐζήτησεν πρὸ διετίας περίπου τὴν ἐν τολὴν τῆς Γεν. Συνελεώσεως μὲ σκοπὸν τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ἔργου τούτου. Καὶ ἡ Γεν. Συνέλευσις διὰ τῆς ψήφου της, ἀνέθεσεν εἰς τὸν νῦν Πρόεδρον τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ἔργου.

Μεγάλη ἡ τιμή, ἀλλὰ καὶ βαρύταται αἱ εὐθῦναι. Λέγω βαρύταται, διότι ἡ ὑπόθεσις αὐτὴ ἔγινεν συνείδησις ὅλων τῶν Ποντίων, —πρᾶγμα τὸ ὁποῖον περιτράνως ἀπεδείχθη ἀπὸ τὴν προσφορὰν ὀλίγων μόνον Ποντίων τῶν ὁποίων ἐζητήθη ἡ συνδρομή, — ὥστε ἡ μὴ πραγματοποίησίς του θὰ σχολιασθῇ δυσμενῶς ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς Λέσχης καὶ ὅλων τῶν Ποντίων.

Δὲν θέλω νὰ μετατοπίσω τὰς εὐθύνας εἰς τὸν Πρόεδρον τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, ἁπλῶς θίγω τὸ θέμα, διότι ὁ Πρόεδρος ἀποτελεῖ τὴν σπονδυλικὴν στήλην οἱασδήποτε διοικήσεως, ἀλλὰ αἱ εὐθύναι βαρύνουν κατὰ φυσικὴν σειράν, ὅλα τὰ μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ ὅλους ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι δι οἱανδήποτε αἰτίαν δὲν θὰ προσφέρουν ἢ δὲν θὰ συμβάλλουν εἰς τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ὀνείρου, τῆς παλαιᾶς καὶ τῆς νέας γενεᾶς τῶν Ποντίων. ΠΠ

Διὰ τοὺς λόγους αὐτούς, ὅλοι οἱ Πόντιοι τῆς Θεσσαλονίκης, πλούσιοι καὶ πτωχοί, ἡνωμένοι ὡς ἕνα σῶμα, ὡς μία ψυχή, νὰ ὑπερνικήσωμεν κάθε ἐμπόδιον διὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ὀνείρου αὐτοῦ, ὥστε νὰ ἐκλείψῃ καὶ αὐτὸ τὸ κενὸν ἀπὸ τὴν δρᾶσιν τῶν Ποντίων τῆς Θεσσαλοίκης.

Καὶ τότε εἶμαι βέβαιος, ὅτι δὲ θὰ ἱκανοποιήσωμεν μόνον ἑαυτούς, ἀλλὰ θὰ ἱκανοποιήσωμεν πρωτίστως τὰς ψυχὰς τῶν προγόνων μας καὶ ἰδίως ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἔχουν θυσιασθῇ, προσφέροντες τὸ πᾶν διὰ τὴν πραγματοποίησιν τοιούτων σκοπῶν.

Τὸ «Βῆμα» τῆς Εὐξείνου Λέσχης δὲν πρέπει νὰ λείψῃ ἀπὸ κανένα Ποντιακὸ σπίτι.

ΟΙ ΠΝΟΤΙΑΚΕΣ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΕΣ ΕΚΠΟΜΠΕΣ

Τοῦ κ. Γρ. Σαββινοπούλου

Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγούμενου

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ

Διευκρινίζεται ὅτι στὸ σχόλιό μας τοῦ προηγουμένου φύλλου καὶ εἰς τὸ σημεῖον ὅπου παραθέτομεν ἀποσπάσματα διαμαρτυριῶν ὁ «ἕνας» ποὺ γράφομε εἶναι ὁ βουλευτὴς Σερρῶν κ. Ἰντζές. Ἐπίσης ἀπὸ τὰ Ποντιακὰ Σωματεῖα πρῶτον διεμαρτυρήθη ὁ Σύλλογος Καβάλας, ὁ Πρόεδρος μάλιστα τοῦ ὁποίου κ. Σεϊτανίδης κατῆλθεν εἰς Ἀθήνας γιὰ τὸν σκοπὸν αὐτόν.

Καὶ τώρα εἰς τὴν συνέχειά μας:

Ἐγράφομεν ὅτι ἀπὸ τοὺς Σταθμοὺς Θεσσαλονίκης, ἐγίνοντο τακτικὰ οἱ ἐκπομπὲς χωρὶς νὰ παρουσιασθῇ κανὲν ἐμπόδιον καὶ οὐδὲν παράπονον ἐκ μέρους τῶν Διευθύνσεων καὶ τῶν δύο Σταθμῶν. Ὁπότε παρουσιάζετια ἐν Θεσσαλονίκῃ νέον ἐπαγγελματικὸν συγκρότημα ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Συγκρότημα Εὐσταθιάδη» καὶ κατώρθωσε νὰ ἀποσπάσῃ καὶ τοῦτο ἀνὰ ἓν ἡμίωρον καὶ ἀπὸ τοὺς δύο Σταθμούς.

Τὸ Διοικ. Συμβούλιον τῆς Εὐξείνου Λέσχης δὲν ἔδωσε τότε καμμίαν ἀπολύτως σημασίαν εἰς τὴν ἐμφάνισιν τοῦ νέου αὐτοῦ συγκροτήματος. Ἐπὶ πλέον ἐφάνη πρόθυμο νὰ τὸ ἐνισχύσῃ διὰ παντὸς μέσου, ἀκόμη δὲ καὶ νὰ προσλάβῃ καὶ τοῦτο ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς Λέσχης, πρᾶγμα ποὺ δὲν ἐπετεύχθη τορπιλλισθέντος τοῦ ζητήματος ὑπὸ τοῦ νέου συγκροτήματος, ὅπως θὰ ἀναπτύξωμεν παρακάτω. Καὶ τοῦτο διότι παρεβλάπτετο οἰκονομικὰ του ὠφέλη. Καθὼς βλέπετε, Σωματειακὴ προσπάθεια ἡ πρώτη ἄνευ οὐδεμιᾶς ἰδιοτελείας, ἀτομικὴ καὶ ἐπαγγελματικὴ ἡ δευτέρα ἐπιδιώκουσα ὠφέλη.

Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν καὶ ἐπειδὴ διετυπώθησαν καὶ διατυπώνονται καὶ σήμερον ἀκόμη, ἀλεπάλληλα καὶ ἐπανειλημμένα παράπονα, τὰ ὁποῖα περιστρέφονται πέριξ τοῦ γεγονότος ὅτι οἱ ἐκπομπὲς καὶ τὰ ἀπαγγελλόμενα τραγούδια τοῦ δευτέρου συγκροτήματος, δὲν ἑρμηνεύουν τὴν γνησίαν Ποντιακὴν μοῦσαν καὶ τὸ γνήσιο Ποντιακὸ τραγοῦδι, ἡ Εὔξεινος Λέσχη συνεκρότησεν Ἐπιτροπὴν ἐλέγχου καὶ κρίσεως τραγουδιῶν καὶ τῶν ἄλλων κειμένων καὶ ὑπενθύμισε πρὸς τὴν Διεύθυσιν τοῦ Ἐθνικοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ Θεσσαλονίκης τὸ ὑπ' ἀριθμ. 30)16.4.54 ἔγγραφον διὰ τοῦ ὁποίου καθίστα γνωστὸν εἰς τὴν Διεύθυσιν τοῦ Σταθμοῦ τούτου ὅτι: Παρὰ τῇ Εὐξείνῳ Λέσχῃ συνεστήθη καὶ λειτουργεῖ Ἐπιτροπὴ κρίσεως τοῦ Ποντιακοῦ τραγουδιοῦ καὶ τῆς Ποντιακῆς μουσικῆς καὶ παρεκάλει τὴν Διεύθυσιν τοῦ Σταθμοῦ ὅπως πρὸ πάσης ἐκπομπῆς τίθεται ἑκάστοτε ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης καὶ τὸν ἔλεγχόν της τὸ πρόγραμμα τῶν διαφόρων ἐμφανιζομένων εἰς τὸν Σταθμὸν ὁμάδων διὰ Ποντιακὰς ἐκπομπάς. Δηλαδὴ οὔτε λίγο οὔτε πολὺ ἡ Λέσχη προσεφέρετο ὡς συνεργάτης καὶ βοηθὸς τοῦ Σταθμοῦ καὶ τὸ κυριώτερον ὡς ὑπεύθυνος πλέον τῶν Ποντιακῶν ἐκπομπῶν.

Καὶ ὁ τότε Διευθυντὴς τοῦ Σταθμοῦ, ἀείμνηστος Θεοδωρίδης εὐχαρίστως ἀπεδέχθη τὴν προσφορὰν ταύτην τῆς Λέσχης προσθέσας ἓν μέλος ἀκόμη εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν καὶ προσεκάλεσε τὰ μέλη ταῦτα τῆς Ἐπιτροπῆς νὰ συνεννοηθοῦν μετ' αὐτοῦ καὶ ἀπὸ κοινοῦ νὰ καταρτίσουν πλέον τὸ πρόγραμμα τῶν Ποντιακῶν ἐκπομπῶν. Δυστυχῶς ἐπῆλθεν ὁ θάνατος αὐτοῦ καὶ δὲν ἐπραγματοποιήθη ἡ διαδικασία αὐτη. Καὶ ἐξακολουθοῦσεν ἡ Ποντιακὴ ὥρα καὶ ἀπὸ τὰ δύο συγκροτήματα ἐναλλάξ, τὴν μίαν ἑβδομάδα ἀπὸ τὴν Εὔξεινον Λέσχην καὶ τὴν ἄλλην ἀπὸ τὸ δεύτερο συγκρότημα Εὐσταθιάδη. Καὶ τότε τῇ μεσολαβήσει τρίτων προσεχώρησε τὸ συγκρότημα Εὐσταθιάδη εἰς τὴν Λέσχην ἥτις, ὡς ἀνεφέρθη προηγουμένως τὸ ἐδέχθη. Δυστυχῶς ὅμως ὕστερα ἀπὸ δύο - τρεῖς ἐκπομπὰς τὸ συγκρότημα τοῦτο δὲν ἐπειθάρχησεν εἰς τὴν Λέσχην καὶ ἀπεσπάσθη αὐτῆς διότι παρεβλάπτοντο, ὅπως εἴπαμε οἰκονομικά του ὠφέλη.. Δυστυχῶς καὶ ὁ Σταθμὸς, δὲν γνωρίζομεν διὰ ποῖον λόγον, ἐδέχθη τὸ ἀνεύθυνον ἀπέναντι τῆς Λαογραφίας συγκρότημα Εὐσταθιάδη καὶ ὅλως ἀδικαιολογήτως κατήργησε τὴν ἐκπομπὴν τῆς Εὐξείνου Λέσχης.

Καὶ τότε ἡ Λέσχη διὰ τῶν ὑπ' ἀριθμ. 63)18.7.57 καὶ ὑπ' ἀριθμ. 189)13.5.58 ἐγγράφων της ἐνγώριζεν εἰς τὸν Σταθμὸν τὴν ἀναμόρφωσιν τοῦ συγκροτήματός της μὲ ἐκλεπτοὺς λυράρηδες ὅπως εἶναι ὁ γλυκύτατος Κώστας Κωνσταντινίδης ὑφασματέμπορος, ὁ Γῶγος Πετρίδης ὁ πρύτανις τῆς Ποντιακῆς λύρας καὶ ἐκλεκτοὺς ἐπίσης τραγουδιστὰς ὅπως ἡ ὑψίφωνος Μαρίκα Καϊσίδου, ὁ ἀργυρόηχος Χαρ. Ἐφραιμίδης, ὁ συμπαθητικὸς Φῖκος Καλλιφατίδης, ὁ Ἀδὰμ Ἰωσηφίδης κ.τ.λ.π. Καὶ ἀντὶ ὡς ὤφειλεν ὁ Σταθμὸς νὰ παραχωρήσῃ εἰς τὴν Εὔξεινον Λέσχην, εἰς τὸ ἐπίσημον αὐτὸ Σωματεῖον τὸ ὁποῖον, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, ἐκπροσωπεῖ ὁλόκληρον τὸν Ποντιακὸν κόσμον, τὴν ὥραν τῆς ἐκπομπῆς της, τὴν ὁποίαν κατεῖχεν ἀπὸ δωδεκαετίας, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὴν τὸ ὑπ' ἀριθμ. 785)6.6.58 ἔγραφόν του διὰ τοῦ ὁποίου καθίστα γνωστὸν ὅτι ἡ παρὰ τῷ Ρ.Σ.Θ. ὑφισταμένη καλλιτεχνικὴ Ἐπιτροπὴ ἀκροάσεων ἐπέλεξεν τρεῖς τραγουδιστὰς τοῦ συγκροτήματος Εὐσταθιάδη, καὶ δύο τῆς Λέσχης διὰ νὰ ἀποτελέσουν νέον Ποντιακὸν συγκρότημα ἐκπομπῶν καὶ συνίστα τὴν ἐν λόγῳ συνεργασίαν, ἥτις φύσει ἦτο ἀδύνατος διὰ πολλοὺς καὶ δαφόρους λόγους οἵτινες οὔ τοῦ παρόντος. Ἡ Εὔξεινος Λέσχη ἀπήντησε διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 196)13.6.58 ἐγγράφου της τὸ ὁποῖον παραθέτομεν ὁλόκληρον ἵνα ἀποκτήσουν οἱ ἀναγνῶσται μας σαφῆ καὶ πλήρη γνῶσιν τοῦ πράγματος.

Ἰδοὺ τὸ ἔγγραφον:

«Κύριε Διευθυντά,

Ἔχομεν τὴν τιμὴν εἰς ἀπάντησιν τοῦ ὑπ' ἀριθ. 785)6—6—58 ἐγγράφου Ὑμῶν νὰ φέρωμεν εἰς γνῶσιν Ὑμῶν τ' ἀκόλουθα:

Ἡ Εὔξεινος Λέσχη Θεσσαλονίκης πνευματικὸν κέντρον τῶν ἐν διασπορᾷ Ποντίων, συνεχιστὴς ἱστορίας καὶ παραδόσεως χιλιετηρίδων Γέμενος καὶ ὁρμητήριον ἐξαιρετῶν ἐθνικῶν, κοινωνικῶν καὶ ἀνθρωπιστικῶν ἐξορμήσεων ποὺ ἐφώτισαν καὶ κατηύγασεν τὸν Μακεδονικὸν Οὐρανόν, δὲν εἶναι δυνατόν, δὲν εἶναι ἐπιτρεπτὸν νὰ παρασύρεται εἰς παζαρεύματα καὶ συμβιβασμοὺς ταπεινωτικούς, ἀλλ' οὔτε καὶ ν' ἀποδεχθῇ συνεργασίαν ἀφύσικον καὶ ἀπαράδεκτον εἰς τὸν Τομέα τῶν Ποντιακῶν ἐκπομπῶν.

Διὰ τοῦτο, βαθυτάτην ἐδοκιμάσαμεν πικρίαν διότι, ἐπανειλημμένα παρ' Ὑμῖν προσωπικαὶ καὶ προφορικαὶ παραστάσεις δὲν ἤρκεσαν νὰ Σᾶς πείσουν ὅτι ἡμεῖς, ὡς Εὔξεινος Λέσχη Θεσσαλονίκης, δὲν ἀποτελοῦμεν ἐπαγγελματικὸν Σωματεῖον Τραγουδιστῶν διὰ νὰ ἐπιμείνητε νὰ συνεργασθῶμεν μὲ ἀνεύθυνα ἄτομα ἐπαγγελματιῶ